VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní studia – diplomacie

Úloha tureckých Kurdů v boji proti ISIL

(bakalářská práce)

Autor: Kristýna Růžičková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne …… ……

podpis studenta

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Janu Eichlerovi, CSc. za vedení této bakalářské práce a za cenné připomínky při jejím zpracování.

Obsah

Seznam obrázků 5
Seznam použitých zkratek 6
Úvod 7
1 Terorismus jako nejvážnější bezpečnostní hrozba 9
1.1 Vymezení pojmu terorismus 9
1.2 Vývojové etapy terorismu 11
1.3 Neorealismus jako základní východisko 13
2 Historický a politický kontext Kurdů v Turecku 14
2.1 Historie po první světové válce 15
2.1.1 Poválečné uspořádání 15
2.1.2 Atatürk a nová mírová dohoda 16
2.2 Situace po druhé světové válce 18
2.3 Éra PKK a boje za nezávislost 20
3 Islámský stát jako teroristická organizace 27
3.1 Vznik a vývoj – od Al-Kajdy v Iráku až po ISIL 27
3.2 Struktura a fungování organizace 30
3.3 Rozdíly mezi terorismem PKK a ISIL 34
4 Role PKK v boji proti ISIL 37
4.1 Přínos PKK v rámci boje proti ISIL 37
4.2 Mezinárodní přístup vs. přístup Turecka 41
Závěr 48
Zdroje 51

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Území dnešního Kurdistánu dle kurdských nacionalistických skupin.....14
Obrázek č. 2: Kde ISIL založil své provincie.....33

Seznam použitých zkratek

AKP	Strana spravedlnosti a rozvoje
AQI	Al-Kajda v Iráku
AQ	Al-Kajda
DDKO	Revoluční kulturní společnost Východu
DP	Demokratická strana
ETA	Euskadi Ta Askatasuna (baskická teroristická organizace)
EU	Evropská Unie
HDP	Lidová demokratická strana
IRA	Irská republikánská armáda
IS	Islámský stát
ISIL	Islámský stát Iráku a Levanty
JN	Jabhat al-Nusra
NATO	Severoatlantická aliance
OSN	Organizace spojených národů
PKK	Kurdská strana pracujících
PYD	Demokratická sjednocená strana
RB	Rada bezpečnosti
RPP	Lidová republikánská strana
TIP	Turecká strana pracujících
USA	Spojené státy americké
YPG	Lidové obranné jednotky
YPJ	Ženské obranné jednotky

Úvod

V souvislosti s novodobými bezpečnostními hrozbami je dnes jedním z nejaktuálnějších a nejdiskutovanějších témat terorismus. Tento fenomén dosáhl globální úrovně, která nezná hranic a která představuje hrozbu nejen pro zasažené národní státy nacházející se takřka na všech kontinentech, ale i pro mezinárodní společenství jako celek. Jednou ze zemí, která se potýká s terorismem, je i Turecko, které dlouhodobě čelilo separatistickému terorismu Kurdské strany pracujících (dále jen PKK), která bojovala za nezávislost Kurdistánu.

Naděje na vlastní stát Kurdům svitla po první světové válce, kdy se rozpadla Osmanská říše, což znamenalo přetvoření mapy Blízkého východu. Sliby o kurdském státu však naplněny nebyly a Kurdové zůstali na pospas zemím, do kterých najednou spadali. V Turecku na ně čekal zákaz kurdské etnicity a její brutální potlačování. Nezlepšující se situace kurdských práv spolu s neutuchající touhou po vlastním národním státu právě dala vznik PKK a následným krutým bojům mezi ní a tureckou vládou. Obě strany párkrát vyhlásily i příměří a snažily se nalézt řešení, avšak bez úspěchu. PKK, kterou oficiálně považuje za teroristickou organizaci nejen Turecko, ale např. i USA a EU, postupně prošla změnou, a to jak ve své ideologii a vizi nezávislého státu, tak i v taktikách, kde terorismus vyměnila za snahu o politické řešení kurdské problematiky.

Mimoto se však Turecko stalo terčem i samozvaného Islámského státu Iráku a Levanty (dále jen ISIL). Nejednalo se o novou skupinu, avšak široká veřejnost se o ní dověděla v létě 2014 s velkým šokem způsobeným propagandou v podobě videí s nehumánními popravami. Při své snaze o expanzi ISIL neminul ani území, která Kurdové považují za vlastní. Tam narazil na kurdské bojové síly, mezi nimiž hraje roli i PKK se svou více jak třicetiletou zkušeností z boje.

Literatura věnující se terorismu, kurdské problematice a ISIL je k nalezení ve velkém množství v anglickém jazyce, v menším množství i v jazyce českém. Co se týče samotného boje PKK proti ISIL, odborných prací na toto téma se vyskytuje omezené množství, a to nejen vzhledem k aktuálnosti vybraného tématu, nýbrž i vzájemné propojenosti kurdských sil působících v tomto boji. Autorku této práce s daným tématem spojuje přirozený zájem o dění v regionu vzhledem k rodinným vazbám v Turecku. Pozornost je věnována i názorům, že by PKK měla být odstraněna ze západních seznamů teroristických organizací. Cílem této práce je ana-

lyzovat roli PKK v boji proti ISIL nejen na základě jejího přínosu v tomto boji, nýbrž i na základě charakteristiky terorismu, vývoje kurdské otázky v Turecku a hrozby, kterou ISIL představuje.

V práci je využito velké množství jak tištěných, tak i elektronických zdrojů, a to především odborné články a statě z relevantních periodik zaměřujících se na mezinárodní vztahy. V rámci první kapitoly práce, tedy teoretické části, jsou pro tuto práci stěžejní odborné publikace od docenta Jana Eichlera, zejména *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*, ve které se autor fenoménu terorismu věnuje v kapitole *Globální terorismus jako nejvážnější bezpečností hrozba současnosti.*

Empirická část pak čerpá především z elektronických zdrojů v podobě statí z odborných periodik. Pro druhou kapitolu byly důležité publikace *The Kurdish Spring* od Davida L. Phillipse a Bernarda Kouchnera nebo publikace *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition* od Omera Taspinara, ve kterých se autoři podrobně zabývají historickým kontextem Kurdů nejen v Turecku. Pilířem třetí kapitoly je pak stať *Understanding the Islamic State* od Daniela Bymana, ve které popisuje nejen vznik ISIL, ale i jeho ideologii či taktiky pro nábor. V poslední kapitole, zabývající se nedávnými událostmi, jsou pak hojně využity převážně internetové zpravodajské servery, např. BBC nebo Al Jazeera.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol. První z nich se zabývá vymezením pojmu terorismu jak na základě definice, tak i na základě jeho rozlišení od pojmů válka, guerilla a asymetrická válka. Dále kapitola charakterizuje vývojové etapy terorismu a stanovuje základní teoretickou inspiraci této práce, a tou je neorealismus. Druhá kapitola pak popisuje vývoj kurdské otázky v Turecku a klade důraz na Kurdskou stranu pracujících, která od terorismu přešla ke snaze o politické řešení kurdské problematiky. Třetí kapitola se věnuje jedné z největších globálních hrozeb současnosti – ISIL. Zaměřuje se především na aspekty značící jeho hrozbu, jako je jeho ideologie nebo globální síť v podobě zahraničních bojovníků, „osamělých vlku“ nebo provincií. V závěru kapitola také srovnává terorismus obou skupin – ISIL a PKK. Čtvrtá kapitola pak přibližuje úlohu PKK v boji proti ISIL a vyhodnocuje její roli skrz klíčové úspěchy a srovnání přístupu Turecka a koalice k její účasti.

1 Terorismus jako nejvážnější bezpečnostní hrozba

Terorismus zdaleka není jevem novým, ba naopak – říká se o něm, že je starý jako lidstvo samo. Odborníci však tvrdí, že terorismus dostal pravý význam až s Francouzskou revolucí.[1] V roce 1794 Robespierre prohlásil, že *„teror není nic jiného než okamžité, přísné a nepřizpůsobivé zadostiučinění.“*[2] Tehdy lidé pojem chápali v revolučním slova smyslu. Jakobíni však vyhlásili výjimečný stav plný veřejných soudů a poprav, které měly sloužit jako exemplární případy pro veřejnost.

Následně se pojmy *teror* a *terorismus* začaly vnímat pejorativně, a takto jsou vnímány dodnes.[3] Zásadním mezníkem pro jeho současné vnímání se však staly útoky z 11. září 2001, kterými začala etapa globálního terorismu. V současné době se tak terorismus stal jedním z nejpoužívanějších pojmů v kontextu nebezpečí, které pro mezinárodní společenství představuje. Významným vývojem však prošlo nejen vnímání terorismu, ale i jeho definice a terorismus jako takový.

1.1 Vymezení pojmu terorismus

Dodnes neexistuje všeobecně přijatá definice terorismu. Důvodem jsou časté změny terorismu a jeho vývojových etap. Přece jen se vyvíjí více jak 200 let a ani jeho současná forma není konečná.[4] Pro státy je problematické se shodnout na jednotné definici terorismu rovněž i kvůli odlišnému pohledu či názoru na to, které činy a jednotlivci nebo organizace by v rámci takové definice měli být považovány za teroristické.[5] Proto najdeme v odborné literatuře i oficiálních státních dokumentech velké množství definic.

Po oněch teroristických útocích, které změnily vnímání terorismu, vydala RB OSN 8. října 2004 rezoluci č. 1566. Ta potvrdila dřívější rezoluci č. 1267 (1999) a rezoluci č. 1373 (2001), ve kterých byl terorismus označen za jedno z nejzávažnějších ohrožení nejen světové stability a prosperity, ale především mezinárodního míru a bezpečnosti. Zároveň vybídla státy

[1] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009, 321 s. ISBN978-80-200-1724-6, s. 4.
[2] SCHMID, Alex Peter. *The Routledge handbook of terrorism research*. New York: Routledge, 2011, 200 s. ISBN 978-0-415-41157-8, s. 99.
[3] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*, s. 4.
[4] HOFFMAN, Bruce. *Inside terrorism*. New York: Columbia University Press, 2006, 432 s. ISBN 9780231126991, s. 3.
[5] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*, s. 13.

a příslušné organizace k tomu, aby zcela spolupracovaly v boji proti terorismu. Samotný terorismus definovala jako:

„Trestné činy, i proti civilistům, spáchané s úmyslem … zastrašit obyvatelstvo nebo donutit vládu či mezinárodní organizaci k tomu, aby provedla nějaký krok, nebo se nějakého kroku naopak zdržela …“ [6]

I v odborné literatuře se autoři při vymezení pojmu současného terorismu liší, avšak panuje jakási všeobecná shoda o tom, že čin označený za teroristický mravně odsuzujeme a očekáváme za něj pro aktéra značné trestní následky. Překlad latinského *terrete* je vyvolávat strach a *čin* znamená úmyslné, vědomé a plánované lidské jednání se záměrem určitých následků. Jedná se tedy o promyšlený akt, který je uskutečněn dle promyšleného plánu s cílem vyvolat paniku mezi obyvatelstvem. Tyto činy však neslouží jen jako způsob šíření strachu, nýbrž i jako propagace určité ideologie a politiky.[7]

Ke shrnutí společných rysů, které se v definicích terorismu objevují, však pro tuto práci poslouží definice Jana Eichlera, který označil terorismus za *„politicky, ideologicky či nábožensky motivované, slepé, nerozlišené zabíjení bezbranného a nevinného civilního obyvatelstva.“*[8]

V rámci vymezení terorismu je rovněž potřeba jej jednoznačně diferencovat od pojmů jako je válka, guerilla a asymetrická válka. Hlavním rozdílem mezi terorismem a válkou stanovuje předpoklad zahrnutý v mezinárodním právním systému, který stanovuje, že i války mají svá určitá pravidla, zakotvena ve válečném právu, dle kterých mají být vedeny. V době války i během teroristického činu je cílem donutit svého protivníka k ústupku, odlišují je však metody k dosažení tohoto cíle. Jedním z nich je ztráta civilního obyvatelstva, kterému se stát jako hlavní aktér války snaží vyvarovat, zatímco pro teroristy velké ztráty představují účinný nástroj, který umocňuje strach ve společnosti.[9] U klasických válek jsou hlavními aktéry státy, koalice, armády a čím dál více i obyvatelstvo. Aktivním aktérem je samotný stát, na kterém záleží zásadní rozhodnutí. U terorismu je naopak stát v pasivní roli pasivního obětního objektu, jehož obyvatelstvo je manipulováno jediným aktivním subjektem – teroristy. Ti se tak

[6] UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1566 (2004)* [online]. 2004 [cit. 2017-1-20]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1566(2004).
[7] CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*, s. 14, 16-18.
[8] EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 160.
[9] HENDERSON, Harry. *Global terrorism*. New York: Facts On File, 2004, 316 s. ISBN 0816053375, s. 6-7.

snaží obrátit pozornost na sebe, šířit strach, destabilizovat napadený stát, dosáhnout změny ve vnitřní či zahraniční politice státu atp.[10]

Od guerill se liší zejména ve dvou věcech. Zaprvé je to fakt, že guerillové jednotky žijí mimo společnost, především v těžko přístupných oblastech, mnohdy nosí uniformy a člení se dle vojenských jednotek. Zadruhé guerilly většinou cílí na ozbrojené síly, komunikace významné z vojenského hlediska, policejní služebny atp. Tímto způsobem se tedy brání vládě v zemi. Teroristé však útočí, aniž by předem vyhlásili válku, přípravy na jejich útok probíhají velmi tajně a skrytě. Teroristé se zejména snaží adaptovat do společnosti, na kterou chtějí zaútočit, a útočí hlavně na bezbranné civilní obyvatelstvo.[11]

Jak teroristé, tak i bojovníci asymetrických válek útočí na pět hlavních cílů. Těmi jsou nejvyšší političtí činitelé, průmyslové podniky, infrastruktura, ozbrojené síly a obyvatelstvo. U prvních tří cílů při posouzení, zda se jedná o akt terorismu či nikoliv, záleží na okolnostech a souvislostech útoku. Obecně se o nich dá říci, že cílem útoku v době míru je vytvoření atmosféry strachu – jedná se tedy o terorismus. Útok na politického činitele se chápe jako terorismus zároveň tehdy, jedná-li se o demokraticky zvoleného politika. U posledních dvou cílů je však situace podstatně jasnější. Útok proti ozbrojeným silám většinou není chápán jako terorismus, a to zejména útok proti okupačním jednotkám. Přestože takové útoky bývají v podobě nástrahy či léčky, přisuzuje se jim legitimita na základě boje za osvobození. Výjimku zde však tvoří útok na zahraniční vojáky se statusem nebojových jednotek působících v jiné zemi v rámci mandátu RB OSN. V žádném případě se nejedná o okupační síly, naopak zajišťují dodržování příměří, volby, dodávky humanitární pomoci apod. Takový útok má šířit strach ve vysílajících zemích, jde tedy opět o jasný akt terorismu. Co se týče zabíjení obyvatelstva, takový teroristický čin lze možná zdůvodnit či vysvětlit, ale nelze jej ospravedlnit. Výjimku zde tvoří tzv. totální války, ve kterých je záměrně zabito více civilistů než vojáků, a to s cílem zlomit vůli napadeného národa k odporu už při zahájení války, příp. dosáhnout co nejrychlejšího ukončení války.[12]

1.2 Vývojové etapy terorismu

Stejně jako u stanovení definice terorismu, ani u fází vývoje teroristických aktivit neexistuje jednotný, všeobecně přijatý přístup. Jan Eichler klasifikaci vývojových etap terorismu

[10] EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*, s. 142.
[11] Ibid, s. 143.
[12] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. 328 s. ISBN 978-80-7367-540-0, s. 161-164.

určuje na základě území, na němž jsou útoky páchány, spolu se zaměřením na stanovené cíle. Upozorňuje však, že nástupem další etapy nezanikají projevy terorismu, které byly charakteristické pro etapy předcházející.[13]

První etapou je **národní terorismus**, který probíhá uvnitř jednoho státu se záměrem dosáhnout změn ve vnitřní politice. Většinou jde o snahu oddělit jistou část území od původního státu a založit svůj vlastní svrchovaný stát. Za typický příklad národního terorismu se označuje např. ETA ve Španělsku nebo IRA v Severním Irsku.[14]

Druhou etapou je **mezinárodní terorismus**, který se objevil v 70. letech 20. století a který již měl za cíl prosadit své zájmy nejen ve vnitřní, ale i zahraniční politice státu, a to skrz nepřímou strategii útoků zejména na zájmy západních zemí.[15] Morgan v rámci důvodů vzniku této fáze zmiňuje souvislost s tzv. padlými státy, které nejsou schopny zabezpečit ani základní životní potřeby pro své obyvatele, ani fungování státu. Taková země se pak stává živnou půdou pro teroristy. Nárůst těchto teroristických aktivit bývá rovněž spojován s podsouváním západních hodnot islámskému světu.[16] S nástupem této fáze terorismu se objevily i sebevražedné útoky. Ty jsou typické pro oblasti, kde probíhají ozbrojené konflikty, nebo pro taková místa, kde lidé pociťují nenávist a pocit křivdy. Tento typ terorismu bývá spojován např. s izraelsko-palestinským konfliktem. [17]

Poslední vývojovou etapou se 11. září 2001 stal **globální terorismus**. Označení „globální“ má především proto, že terorismus získává neznámý rozměr a že teroristické sítě působí na globální úrovni díky svému celosvětovému rozprostření. Dalším důvodem označení je i multikulturní charakter obětí – 11. září oběťmi nebyli jen Američané, nýbrž lidé nejrůznějších národností. Cílem globálního terorismu tak je zasáhnout co největší množství lidí, čímž dojde k rychlému šíření atmosféry strachu i v mnoha dalších zemích. Tyto teroristické činy v současnosti představují nesouhlas se zahraniční politikou státu, na které jsou útoky cíleny.[18]

---

[13] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006, 303 s. ISBN 80-7278-326-2, s. 156.
[14] Ibid, s. 155.
[15] Ibid, s. 155-158.
[16] MORGAN, Matthew J. The Origins of the New Terrorism. *US Army War College Quarterly* [online]. 2004, vol. 34, no. 1, s. 29-43. [cit. 2017-1-20]. Dostupné z: http://ssi.armywarcollege.edu/pubs/parameters/articles/04spring/morgan.pdf, s. 36-37.
[17] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*, s. 158.
[18] Ibid, s. 159-161.

1.3 Neorealismus jako základní východisko

Zkoumáním hrozby terorismu se však nezabývají jen nejvyšší političtí činitelé, kterým jde v prvé řadě o zájmy a potřeby svých států, nýbrž i myslitelé, kteří se v nejdůležitějších proudech teorie mezinárodních vztahů na věc dívají s určitým odstupem a snaží se především ujasnit to, proč se svět od 11. září vyvíjí tak, jak se vyvíjí.[19]

Základní teoretickou inspirací této práce je neorealismus. V něm autoři popisují svět takový, jaký doopravdy je. V mezinárodních vztazích je realismus založen na třech zásadních myšlenkových konstrukcích, a to na grupismu, egoismu a power-centrismu. Grupismus představuje fakt, že se lidé seskupují do národních států, a ty poté vytvářejí koalice. Členské státy koalice se cítí bezpečně díky vzájemné sounáležitosti, oproti nim se však nečlenské státy mohou cítit v nevýhodě nebo dokonce i v ohrožení, což dává prostor pro vznik střetu zájmů či válek. Egoismus vyjadřuje to, že každá taková koalice či jednotlivé státy mají za cíl v první řadě prosadit své vlastní zájmy, což může rovněž vyvolat střet zájmů či válku. Power-centrismus pak znamená, že tyto koalice či státy mají za cíl maximalizovat svou moc, a tím se zvětšuje nerovnoměrnost v rámci rozdělení moci i vlivu na globální úrovni, a to může být dalším zdrojem střetu zájmů či války.[20]

Neorealisté říkají, že hlavní bitvy v souvislosti s „válkou proti terorismu“ se vedly na mezinárodní úrovni a že zásadními složkami americké zahraniční politiky se po 11. září stala vojenská síla a odchylka od mezinárodních dohod, které by mohly omezovat svrchovanost USA a prosazování její síly ve světě. Spolu s tím někteří realisté zdůrazňují, že i aktivity teroristických organizací mají značný státní aspekt, jelikož jejich hlavním cílem je dosáhnout ukončení okupace určitého státu či území, nebo ukončení finanční a zejména vojenské podpory zkompromitovaným režimům v některých islámských zemí, např. v Saúdské Arábii.[21] Tento pohled tedy vysvětluje, že motorem aktivit teroristických organizací není v takové míře ani tak ideologie skupiny nebo touha mstít se, ale že jím je prostá touha po získání reálné moci či ovládnutí konkrétního území.

[19] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*, s. 186.
[20] EICHLER, Jan. Černomořská dimenze války na Ukrajině. *Vojenské rozhledy* [online]. 2016, roč. 25 (57), č. 1, s. 6-23. [cit. 2017-4-20]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: http://www.vojenskerozhledy.cz/en/kategorie/cernomorska-dimenze-valky-na-ukrajine, s. 8.
[21] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*, s. 186.

2 Historický a politický kontext Kurdů v Turecku

Původ Kurdů je nejistý, ačkoliv někteří vědci věří, že jsou potomky různých indoevropských kmenů, které asi před 4 000 lety obsadily přibližnou oblast dnešního nárokovaného Kurdistánu viditelného na Obrázku č. 1. Kurdové nikdy neměli vlastní stát, přestože si nárokují velké geografické území a sdílejí přes určité rozdíly společný jazyk, náboženství a kulturu. Od 16. století do první světové války byl Kurdistán rozdělen mezi Osmanskou a Perskou říší. Pod vládou Osmanů se Kurdům dostalo autonomie a značné volnosti pro řešení vlastních záležitostí. Spolu se slábnutím moci Osmanské říše Kurdům svitla naděje na vlastní stát, avšak 20. století pro ně nakonec představovalo jen období falešných slibů a zrady. Kurdové, jejichž dnešní celkový počet se odhaduje okolo třiceti milionů, jsou považováni za největší národ bez svého vlastního státu. Počet tureckých Kurdů je těžké určit vzhledem k odmítání kurdské etnicity minulými vládami, odhady se však pohybují mezi 7,5 až 15,5 miliony z celkové více jak osmdesátimilionové populace.

Obrázek č. 1: Území dnešního Kurdistánu dle kurdských nacionalistických skupin

Zdroj: IONITA, Cristian. The World on the Map. *A Story in Seven Maps: The Kurdish Question* [online]. © 2016 [cit. 2017-3-5]. Dostupné z: https://www.edmaps.com/assets/images/04_kurdistan_national_territory.png.

2.1 Historie po první světové válce

Osmanská říše se po první světové válce zařadila mezi poražené a měla být nahrazena novými nástupnickými státy pod záštitou vítězů. Mezi prvními myšlenku vlastního státu Kurdů podpořil Woodrow Wilson ve svých slavných Čtrnácti bodech z roku 1918, kde bylo v Bodě dvanáct zahrnuto opatření říkající, že *„turecké části současné Osmanské říše si mohou být jisté zajištěnou suverenitou, avšak další národnosti, které jsou nyní pod tureckou vládou, by měly být ujištěny o nepochybné bezpečnosti života a o absolutně nikým nerušené možnosti na autonomní vývoj.“* [22] Turci byli zaměřeni na své vlastní sebeurčení, ne na sebeurčení ostatních. Sebeurčení si vysvětlovali jako suverenitu nad územím, které si udrželi po válce.[23]

2.1.1 Poválečné uspořádání

V roce 1919 na Pařížské mírové konferenci, kde se sešli světoví lídři k vytvoření mírových podmínek po první světové válce a k překreslení mapy Evropy a Blízkého východu, se Velká Británie, Francie a USA vyslovily pro vznik autonomního Kurdistánu. Turecko pozváno nebylo, respektive ani jedna ze dvou v ten moment existujících vlád – sultanát v Istanbulu a národní parlament v Ankaře. Národy, které aspirovaly na státní suverenitu, pozvány byly, tudíž i Kurdové měli své zastoupení.[24] Mezi velmocemi vznikla starost ohledně sebeurčení a ochrany menšin.[25] V březnu 1919 obsadily Istanbul a řecké síly obsadily Smyrnu, což začalo řecko-tureckou válku a následně i tureckou Válku za nezávislost (1919-1922).[26]

Konference vítězných velmocí v Sévres, která v srpnu roku 1920 vyústila v podepsání Sévreské dohody mezi velmocemi a poslední osmanskou vládou, skutečně počítala s vytvořením autonomního Kurdistánu. Osmanský a britský vliv na kurdskou elitu vyvolal tři proudy kurdských nacionalistů:

- jedna skupina Kurdů si přála britský mandát v Kurdistánu,

[22] JESSUP, Henry W. The Future of the Ottoman Empire. *The Annal of the American Academy of Political and Social Science* [online]. 1919, vol. 84, s. 6-29. [cit. 2017-1-25]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1014137, s. 15.
[23]PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*. New Jersey: Transaction Publishers, 2015, 244 s. ISBN 978-1-4128-5680-5, s. 9.
[24] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*. New York: Routledge, 2005, 290 s. ISBN 041594998X, s. 75.
[25]YILDIZ, Kerim. *The Kurds in Turkey: EU accession and human rights*. Ann Arbor, MI: Pluto Press in association with Kurdish Human Rights Project, 2005, 208 s. ISBN 0745324894, s. 6-7.
[26] PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, s. 11.

- druhá skupina Kurdů podporovala konfederaci s Tureckem, které pro ně představovalo torzo Osmanské říše,
- a jen malá skupina Kurdů trvala na kompletní nezávislosti.

Kurdové tedy měli **nárok** na vlastní národní stát, jelikož již v rámci Osmanské říše žili na souvislém území. I přes jazykové rozdíly bylo vědomí společného základu evidentní. Problémem, který velmoci vnímaly, byl převládající kmenový a oblastní partikularismus u kurdských vůdců, což se ale dalo vysvětlit tím, že Kurdové nikdy dřív nebyli sjednoceni politicky v rámci vlastního státu.[27] Většina Kurdů totiž žila v extrémně hornatých terénech, což jednotlivé kmeny izolovalo od sebe navzájem i od zbytku obyvatelstva.[28]

2.1.2 Atatürk a nová mírová dohoda

Kurdové a jejich sympatizanti věří, že plán na vznik kurdského státu záměrně přehlížel a zkazil až Mustafa Kemal Atatürk, zakladatel a první prezident Turecké republiky. Byl to turecký vojevůdce, který stál v čele ozbrojeného odporu anatolských Turků proti tomu, jak skrz Sévreskou dohodu *„velmoci okleštily Osmanskou říši na nové Turecko, sestávající z nepatrného území, jemuž měl nadále vládnout ochotně podvolivší sultán.“* [29] Atatürk v září 1919 vydal deklaraci, která představovala plány na vytvoření jednotného Turecka a limitovalo kurdskou politickou a kulturní identitu. Zatímco konfrontoval Kurdy, zároveň se je snažil vyzvat k muslimské solidaritě s Turky.[30] Atatürk si údajně pohrával s myšlenkou, že by Kurdům garantoval autonomii Kurdistánu, pokud jej v této situaci podpoří, avšak s účelem předejít ujednání Sévreské dohody s cílem vytvořit Kurdský stát.[31] Rovněž si vynutil, aby velmoci jednaly pouze s Ankarou, a ne i s osmanským sultanátem. Následně zrušil sultanát 23. dubna 1920 a vyhlásil Ankaru za hlavní město Turecka.[32]

Turecku se podařilo porazit síly veškeré vojenské ofenzívy. Velmoci tak musely přijmout nový stav, když se ukázalo, že s Atatürkem se v budoucnu bude muset počítat. Atatürkovi se tak povedla **fixace tureckých hranic** zhruba v takové podobě, jak je známe dnes, a nový řád

[27] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[28] YAVUZ, Hakan M. Five stages of the construction of Kurdish nationalism in Turkey. *Nationalism and Ethnic Politics* [online], s. 4.
[29] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[30] PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, s. 12.
[31] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 76.
[32] PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, s. 12.

Turecka byl stvrzen novou mírovou dohodou v Laussane dne 24. července 1923, ve které již o Kurdech nebylo ani slovo.[33] Turecko tedy obnovilo suverenitu nad kurdskými oblastmi, které měly být dle Sévreské dohody nezávislé, a zbytek území Kurdů byl rozdělen mezi Irán, Irák a Sýrii.[34] Kurdská problematika se v ten moment stála problematikou minoritních práv v zemích, ve kterých pobývali.[35]

Pod trváním Ankary se status a práva menšin Turecka zakládaly na náboženství, ne na etnicitě. Hlavním rozdílem mezi Osmanskou říší a novou Tureckou republikou se stal ten, že Turecká republika zavrhla multikulturního ducha imperiální éry výměnou za úsilí o homogenitu.[36] Oficiálně uznávané menšiny Turecka tak byli Řekové, Arméni a Židé. Bylo dáno, že každý muslim je Turek.[37] Neuznání Kurdů jako menšiny potřebující ochranu nebo neuznání jejich jazyka a kultury v rámci dohody z Lausanne spolu s tureckou represivní politikou časem vedlo k **rostoucí frustraci Kurdů**, což mělo za následek velké množství revolt, a Turecko se stávalo čím dál více vojensky aktivní v kurdských oblastech, když vidělo, jak selhává ve své snaze potlačit kurdskou identitu.[38]

Atatürkovo vojenské vítězství v roce 1922 spolu s dohodou z Lausanne vedlo k období radikálních změn v Turecku. Kemalistická vláda přijala turecký nacionalismus a radikální sekularismus v duchu „revoluce shora“. Vzhledem k tomu, že instituce a hodnoty, které Kemalisté chtěli změnit, se těšily značné popularitě v rámci důležité části politické třídy a anatolské společnosti, kemalistická revoluce se tedy začala obracet k autoritářství a elitářství.[39]

Ankara měla založenou politickou agendu na westernizaci, vojenském sekularismu a tureckém nacionalismu. To pochopitelně spustilo nejkrutější opozici v kurdských provinciích. Kurdové se od jiných muslimských menšin lišili zejména tím, že jiné menšiny utekly do Anatolie z Balkánu nebo Kavkazu, aby si zachránily život, a byly tak Turecku vděčné za azyl. Kurdové však sami sebe považovali za vlastníky území, která obývali déle jak tisíc let. Zatímco

[33] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[34] YILDIZ, Kerim. *The Kurds in Turkey: EU accession and human rights*, s. 7.
[35] PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, s. 19.
[36] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 76-77.
[37] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[38] YILDIZ, Kerim. *The Kurds in Turkey: EU accession and human rights*, s. 13.
[39] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 77.

tedy asimilace balkánských a kavkazských muslimů byla dobrovolná, asimilace Kurdů byla plná vzdoru, války a represe.[40] Nová vláda zbavila většinu kurdských úředníků pozic na nejvyšších úrovních veřejné správy ve východních provinciích. Veškeré odkazy na území „Kurdistán" byly z map a oficiálních dokumentů odstraněny. Zakázáno bylo vše, co připomínalo odlišnou kurdskou identitu, včetně jazyka, oblečení, jmen atd. Akademici museli „vědecky dokazovat", že označení „Kurd" představuje veškeré polodivoké obyvatele hor – říkalo se jim „horští Turci". Nevole Kurdů s touto represí měla za následek řadu povstání. [41]

První a zároveň nejvýznamnější kurdská vzpoura byla vedena šejchem Saidem v roce 1925, který rovněž jako většina dalších těžce nesl zrušení chalífátu. I přes rozsáhlou nespokojenost a náboženskou mobilizaci většina kurdských kmenů opět zůstala rozdělena. Toto povstání i ostatní vzpoury v následujících patnácti letech ukázaly **chybějící soudržnost**. Kemalisté vnímali toto povstání jako kontrarevoluci ohrožující začínající Tureckou republiku. V odpovědi se tedy Lidová republikánská strana (dále jen RPP), založena Atatürkem, uchýlila k diktátorským krokům. Náboženský rozměr kurdské nespokojenosti jen posílil důraz Ankary na sekularizaci – odkaz na islám jakožto oficiální náboženství Turecké republiky byl v roce 1928 z ústavy odstraněn. S budováním národa a vojenským sekularismem v plném proudu během 30. a 40. let **kurdské vzpoury** ve východních provinciích nepolevovaly.[42] V roce 1939 byla brutálně potlačena poslední z nich, což vedlo mnohé k přesvědčení, že kurdský „problém" byl vyřešen, a stovky tisíc Kurdů byly násilně deportovány do západního Turecka.[43]

2.2 Situace po druhé světové válce

Prezident Ismet Inonu, následník Atatürka, hrál klíčovou roli v nezapojení Turecka do druhé světové války. Přes vlastní finanční problémy však vláda ztratila podporu důležitých částí sociopolitické a ekonomické koalice, na kterých kemalistické hnutí bylo postaveno. Inonu skrz napjatou situaci povolil určitou politickou liberalizaci a vytvoření opoziční strany, čímž Ankara udělala krok k založení **pluralitní demokracie**. První svobodné všeobecné volby v historii republiky v roce 1950 přivedly k moci opoziční Demokratickou stranu (dále jen DP), což znamenalo pozitivní vývoj pro turecké Kurdy. Ve východních provinciích orná půda patřila důležitým

[40] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 78.
[41] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[42] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 79-80.
[43] HASSANPOUR, Amir. The Kurdish Experience. *Middle East Report* [online]. 1994, no. 189, s. 2–7, 23 [cit. 2017-3-9]. ISSN 08992851. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3013103, s. 7.

kurdským osobám, na kterých záviselo živobytí většiny venkovanů. Začal vznikat obchod mezi Ankarou a kurdskými vlastníky půdy, kteří mohli zajistit velký počet hlasů pro politickou stranu, kterou podporovali. Výměnou za to se tito Kurdové mohli bez problémů přidat k tureckému politickému vedení a získat určité veřejné služby pro své voliče. Podmínkou ale samozřejmě bylo se pragmaticky vzdát kurdského nacionalismu. Takto spolupracovaly obě dvě strany s Kurdy, avšak RPP samozřejmě vzhledem k zodpovědnosti za své předchozí činy měla značnou nevýhodu.[44]

Díky této populistické demokracii a systematickému klientelismu „vyvolení" Kurdové dostali možnost stát se asimilovanými členy národního vedení v Ankaře. Tureckým politikům to samozřejmě často sloužilo jako argument proti obvinění z etnické diskriminace. Dění v Iráku, kde se Kurdové zapojili do vojenského odporu proti nové centrální autoritě, představovalo v Turecku potenciální riziko přelití kurdského nacionalismu, a to mělo za následek zatčení více než 200 kurdských významných osob obviněných ze separatismu. Brzy po puči z roku 1960 se uplatnil zákon, podle kterého se kurdské názvy vesnic změnily na turecké. Reakcí bylo, že Kurdové zorganizovali **demonstrace**, které přinesly stovky mrtvých. Avšak v roce 1961 vznikla nová konstituce, která měla za cíl větší důraz na systém brzd a protiváh, a spolu s dalšími změnami tato konstituce značně zlepšila občanské svobody a povolila větší svobodu projevu, sdružování a publikování.[45]

V následujících letech vznikla první legální socialistická strana v historii republiky – Turecká strana pracujících (dále jen TIP). Bipolární stabilita způsobena Studenou válkou hrála značnou roli ve vývoji tureckého štěpení spíše v rámci ideologických hnutí než etnických či náboženských. Během 60. a 70. let se turecké politické spektrum vyvinulo podle vzorů podobných západním demokraciím. Každopádně zmenšující se ideologická důležitost Kemalismu ohledně problémů země se nepromítla do kurdského tabu. Časopisy v kurdštině, obhajoba kulturních práv a levicových kurdských hnutí byly stále ilegální a přísně trestány.[46] Kurdští inte-

[44] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 83-85.
[45] Ibid, s. 87-89.
[46] Ibid, s. 90-91.

lektuálové tak vyjadřovali kurdské znepokojení a rozhořčení v socialistických frázích na podporu sebeurčení Kurdů. Na konci 70. let otázka kurdské identity byla vyjádřena z hlediska regionálních ekonomických nerovností a navrhovala socialistické řešení.[47]

Významným krokem bylo ustavení Revoluční kulturní společnosti Východu (dále jen DDKO) v roce 1969. DDKO do roku 1971 organizovala semináře s cílem zvýšit kurdské povědomí po celém Turecku zdůrazňováním nerovnoměrného ekonomického rozvoje regionů země. Aktivit DDKO se účastnil i Abdullah Öcalan, pozdější zakladatel PKK, který navázal spojení s dalšími studenty. DDKO kombinovala marxismus a kurdský nacionalismus, aby zmobilizovala mládež ve jménu sociální spravedlnosti a identity. S pučem v roce 1971 byla DDKO zakázána. Kurdští nacionalisté začali napadat kemalistický pohled, např. v roce 1979 jeden z členů vlády otevřeně o sobě prohlásil, že je Kurd, čímž způsobil skandál. Po puči v roce 1980 stát označil kurdský nacionalismus spolu s radikálním islámem a levicí za dělící síly a zakázal veškeré formy kulturního projevu. Puč za použití represivních opatření zničil organizační moc kurdských sítí v Turecku. Zatkli mnoho Kurdů a někteří se ukryli v Evropě, kde vytvořili jádro transnacionálního kurdského aktivismu. Tyto represe však měly opačný dopad a kurdský smysl pro identitu se ještě více politizoval a posílil, čehož brzy využila PKK.[48]

2.3 Éra PKK a boje za nezávislost

Turecké ministerstvo zahraničních věcí jasně označuje PKK za teroristickou organizaci. Zdůrazňuje, že za teroristickou organizaci ji považuje i řada dalších zemí, jako jsou země EU, USA, Kanada nebo Austrálie. Udává, že kvůli terorismu PKK od roku 1984 přišlo o život více než 40 000 lidí, a charakterizuje PKK následovně:

„Ideologie PKK je založena na revolučním marxismu-leninismu a separatistickém etnickém nacionalismu. PKK chce potlačit rozmanitost Turecka, zamezit účasti a integraci tureckých občanů kurdského původu a zastrašovat lidi v regionu. Hlavní cíle PKK zahrnují policejní, vojenský, ekonomický a sociální majetek Turecka. Útočí rovněž na civilisty a diplomatická

[47] YAVUZ, Hakan M. Five stages of the construction of Kurdish nationalism in Turkey. *Nationalism and Ethnic Politics* [online]. 2001, vol. 7, no. 3, s. 1-24. [cit. 2016-11-28]. ISSN 13537113. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/13537110108428635, s. 9.
[48] Ibid, s. 10.

a konzulární zařízení. PKK je zároveň zapletena do vyděračství, pašování zbraní a obchodu s drogami.“ [49]

V roce 1974 Abdullah Öcalan, mladý komunistický politický aktivista, založil PKK. Z názvu vyplývá, že doktrínu ozbrojeného hnutí utvářela **marxistická ideologie**, nikoliv kurdský nacionalismus.[50] Zatímco povstání PKK bylo často charakterizováno tureckým státem jako terorismus, jeho vnější spojenci a velká část akademické obce se na ni odkazovala jako na **povstání venkovského typu**. PKK se podobala v mnoha ohledech předchozím kurdským gerilovým hnutím, avšak postupně si vytvořila jedinečný charakter i *modus operandi*.[51]

Zpočátku se strana podílela na nevyhlášeném občanském konfliktu, který zuřil ve městech mezi krajní levicí na jedné straně a tureckým státem a krajní pravicí na straně druhé. PKK byla na straně militantních levicových skupin, avšak brzy se nepohodla s dalšími kurdskými levicovými skupinami, které považovala za antagonistické. Tato počáteční fáze ozbrojeného boje PKK náhle skončila v roce 1980, kdy turecká armáda uspořádala již třetí puč ve jménu obnovení práva a pořádku.[52] Nová konstituce byla jasným zákazem kurdské etnické příslušnosti a kulturní identity. Represivní politikou však neuvěřitelně trpěli i nejobyčejnější vesničané, kteří s politickými aktivitami neměli vůbec nic společného. To samozřejmě mělo kontraproduktivní efekt a kurdský nacionalismus ještě zesílil.[53] Hlavní členové PKK ještě před tímto pučem stihli utéct do Sýrie. Hafiz al-Asad, tehdejší úhlavní nepřítel Turecka, je vřele vítal a poskytl jim podporu. Založili si vojenské kempy v severním Libanonu, který Sýrie okupovala, a jejich stovky nových rekrutů získaly zbraně a vojenský výcvik od syrských orgánů. PKK vylepšila i své ideologické stigma a vytvořila masivní politický aparát pro intenzivní propagandistickou kampaň a pro sjednocení kurdských venkovanů: boj za sebeurčení kurdského národa a radikální socialistická revoluce kurdského rolnictva proti útlaku tureckého státu a feudalismu kurdských kmenových vůdců.[54]

---

[49] REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *PKK* [online]. Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, © 2011 [cit. 2017-2-28]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.tr/pkk.en.mfa.
[50] PLAKOUDAS, Spyridon A. The PKK and the Guerrilla Tradition of Turkey's Kurds. *Middle East Review of International Affairs* [online]. 2015, vol. 18, no. 4, s. 39-49. [cit. 2017-2-24]. ISSN 1565-8996. Dostupné z: https://search.proquest.com/docview/1670195228/fulltextPDF/E20E47391F384134PQ/1?accountid=17203, s. 40.
[51] Ibid, s. 39.
[52] Ibid, s. 40.
[53] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 94-99.
[54] PLAKOUDAS, Spyridon A. The PKK and the Guerrilla Tradition of Turkey's Kurds. *Middle East Review of International Affairs*, s. 40-41.

V roce 1984 PKK ze Sýrie spustila **sérii útoků** na turecké síly. To přineslo novou fázi kurdského nacionalistického hnutí, jelikož tyto útoky zahájily období nejdelší kurdské vzpoury v dějinách moderního Turecka.[55] Navzdory tvrdým metodám a radikálním strategiím popularita PKK rostla. Dostala se rychle do podvědomí Kurdů jako nejvýraznější kurdské **národně osvobozenecké hnutí**, které chránilo práva tureckých Kurdů.[56] Díky neustále rostoucí popularitě neměla PKK žádný problém získat nové rekruty a poprvé od velkých vzpour 30. a 40. let Ankara čelila široce založenému lidovému kurdskému odporu schopnému vojensky napadnout Turecko.[57]

Výzvu pro tureckou vládu představovaly dvě uprchlické vlny ze sousedního Iráku v letech 1988 a 1991. První z nich se Turecko muselo vypořádat s menšinou, jejíž etnickou identitu uvnitř vlastních hranic zcela popírala. Premiér Turgut Özal však v situaci viděl spíše příležitost, jak si získat rozčarovanou většinu tureckých Kurdů. Tato krize nakonec přinesla i přehodnocení kurdského tématu a objevily se námitky vůči tabuizaci kurdské etnicity. Özal, který se v roce 1989 stal prezidentem, čím dál více podporoval liberální řešení kurdského konfliktu. Mezitím se však situace na jihovýchodě neustále zhoršovala.[58] PKK vtrhla do tureckých bezpečnostních orgánů a převzala moc tureckého státu a jeho institucí na venkově a nahradila je vlastními institucemi. I přes své těžké ztráty v důsledku střetů s tureckými bezpečnostními orgány PKK vytrvala a do roku 1990 strana izolovala města jihovýchodního Turecka od zbytku země.[59] V roce 1990 tam čtvrtmilionové turecké vojsko bojovalo proti gerilovým silám PKK a počet obětí dosáhl více než 3 500. Vzhledem k množství politického a vojenského kapitálu investovaného do vymýcení PKK z regionu armáda nadále oponovala jakémukoliv kompromisu.[60]

Během druhé a masovější uprchlické krize v roce 1991 Ankara založila pracovní vztah s kurdskými lídry severního Iráku. Özal doufal, že tím odsune PKK na okraj zájmu a že hlavně získá důvěru vlastních kurdských obyvatel. Povedlo se mu i zrušit zákon zakazující používání

[55] KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002 [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.
[56] PLAKOUDAS, Spyridon A. The PKK and the Guerilla Tradition of Turkey's Kurds. *Middle East Review of International Affairs*, s. 42.
[57] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 101.
[58] Ibid, s. 102.
[59] PLAKOUDAS, Spyridon A. The PKK and the Guerilla Tradition of Turkey's Kurds. *Middle East Review of International Affairs* [online], s. 42.
[60] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 102-103.

kurdštiny. I tento malý krok představoval radikální odchýlení od oficiálního Kemalismu. Protislužbou se stal nový protiteroristický zákon, který definoval terorismus příliš široce. Za teroristický akt bylo považováno i **úsilí o kurdská kulturní práva**. Özal se nicméně ukázal jako vizionářský vůdce, který byl ochoten postavit se oficiálnímu státnímu přístupu, který kurdský problém redukoval na separatistický terorismus. Stal se tak prvním politikem představující nové myšlenky vyzývající dosud tabuizovaný etnický problém.[61]

Koaliční vláda zvolená v říjnu 1991 podepsala deklaraci, která říkala, že *„rozmanitost neoslabuje demokratický a unitární stát … Právo každého na výzkum, ochranu a rozvoj svého mateřského jazyka, kultury, historie, folkloru a náboženské víry je částí jeho základních práv a svobod. Tato práva budou garantována v rámci zákonů.“* [62] Özal dále navrhl, aby státní televizní síť každý den vysílala 60-90 minut v kurdštině a aby se kurdština vyučovala jako druhý jazyk tam, kde se to vyžaduje.[63] Z těchto slibů však nakonec nic nevyšlo. Největší překážka bylo vojenské křídlo Rady pro národní bezpečnost, které nadále analyzovalo kurdský problém v duchu separatistického terorismu a sociálně-ekonomické zaostalosti. Avšak i Öcalan, tušící možné zmírnění v Ankaře, zmírnil svou separatistickou rétoriku zdůrazňováním možnosti **federativního řešení**.[64]

Nicméně vývoj roku 1992 skončil velkým vyvrcholením konfliktu. Rozmezí let 1992-1995, kromě krátkodobého jednostranného klidu zbraní ze strany PKK v roce 1993, bylo svědkem vrcholu občanské války v jihovýchodním Turecku, kde počet obětí vzrostl na 21 000. Öcalan nejspíš ztratil kontrolu nad některými operacemi spáchanými jménem PKK. Nejvýznamnější byla ta, kde zabili 33 neozbrojených tureckých vojáků, což brutálně ukončilo jednostranný klid zbraní vyhlášeným PKK v roce 1993. Brzy tedy konflikt znovu začal s ještě větší intenzitou.[65]

Vše se ještě zhoršilo s Özalovou smrtí v dubnu 1993. Reformistické křídlo přišlo o vlivného politika, který věřil, že kurdský problém nebude vyřešen bez kulturních a politických příležitostí pro kurdskou komunitu. Velmi brzy se tak kurdský problém stál výlučnou doménou

---

[61] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 103-104.
[62] MILLIYET. *Koalisyonun hedefi Güneydoğu* [online]. Milliyet, © 2009. [cit. 2017-3-15], s. 16. Dostupné z: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/M3sxNCmBByYsPe7UjffKjQ_x3D__x3D_.
[63] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 104.
[64] Ibid, s. 105.
[65] Ibid, s. 105-107.

armády. Během roku 1993 tak konflikt na jihovýchodě dosáhl nebývalé výšky. PKK vypadala schopně zavést suverenitu v důležitých městech. Do roku 1996 asi 3 000 vesnic a osad bylo evakuováno a celkový počet vyhnaných Kurdů přesáhl dva miliony. Podstatné zvýšení vojenských výdajů a financování rostoucího počtu přeshraničních vojenských operací při hledání bojovníků a základen PKK zhoršilo tureckou ekonomiku. Tato radikalizace vojenských operací měla i důležité politické důsledky. Vznikaly pro-kurdské strany, které však byly velmi brzy obviněny z přímého vztahu s PKK a zakázaly se. Uzavření těchto stran ohrozilo již tak nesnadné vztahy Turecka s EU.[66]

Zatímco turecká politika nabírala jasně nedemokratický obrat, armáda pomalu vyhrávala válku na jihovýchodní frontě značným oslabováním PKK. V roce 1998 armáda zintenzivnila svou kampaň proti zbývajícím základnám PKK a varovala syrskou vládu, že je připravena jednat vojensky, až nakonec Sýrie podlehla a vyhostila Öcalana. Ten byl dopaden tureckými bezpečnostními silami až v Keni v únoru 1999. Öcalan nakonec začal kázat **usmíření a spolupráci** a nutil PKK, aby stáhla své bojovníky z tureckého území. S porážkou PKK Turecko najednou mělo reálnou šanci na vyřešení svého kurdského dilematu z pozice síly. Volby v roce 1999 však přinesly k moci koaliční vládu, která zůstala silně vázána na monokulturním pojetí národnosti, a tak zůstala neochotná zabývat se etnickým rozměrem kurdského konfliktu.[67]

Uvěznění Öcalana vedlo k mnoha dramatickým změnám v ideologii a činech PKK. Partyzánská válka byla efektivně zastavena a v ideologii se PKK přesunula od národní nezávislosti k **vytvoření autonomie** v Turecku. Počátek 21. století nepředstavovalo jen dramatické změny v ideologii, taktikách a organizaci PKK, ale i dramatické politické změny v Turecku. Raketový vzestup Strany spravedlnosti a rozvoje (dále jen AKP) vedené Recepem Tayyipem Erdoganem od roku 2002 a obnovené přístupové hovory do EU zahájily dekádu nebývalého pokroku v oblasti lidských práv a kurdské otázky. Celou řadou opatření, která kulminovala v roce 2009 s vládním vyhlášením tzv. „Kurdské iniciativy“, bylo dlouhotrvající kemalistické tabu zlomeno. V roce 2006 byl v rámci turecké státní televize spuštěn televizní kanál v kurdštině a bylo umožněno studovat kurdštinu na mnoha tamních univerzitách. Rozsah reforem se však nedá zveličovat, např. vzdělání v kurdském jazyce ve státních školách zůstalo nadále

[66] TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*, s. 107-108.
[67] Ibid, s. 111-112.

zakázané. Kurdské aktivity byly jen částečně dekriminalizované a trestaly se na základě širokých protiteroristických zákonů země.[68]

První kolo tajných mírových hovorů se uskutečnilo mezi lety 2009-2011. Avšak po volbách z roku 2011, ve kterých AKP získala 49,8 % hlasů, byly tyto hovory přerušeny. Další kolo mírových hovorů začalo na přelomu roku 2012 a 2013, avšak žádné konkrétní kroky nebyly ohlášeny. Jednání se octla pod silným tlakem na podzim roku 2014, kdy vypuklo násilí v kurdských městech na jihovýchodě Turecka, na protest proti vnímanému stranění turecké vlády s ISIL v jeho obléhání Kobani na syrsko-turecké hranici.[69]

Nejdůležitějším prvkem politického vývoje se stal **vstup pro-kurdských stran** do politiky. Dříve pro-kurdské strany mobilizovaly především v tradičních kurdsky obydlených oblastech a sotva se jim podařilo mobilizovat i mezi kurdskými migranty ve městech západních provincií, ale Lidová demokratická strana (dále jen HDP) se intenzivně snažila, aby oslovila i ostatní voliče v západním Turecku. Tato strategie jim v červnových volbách roku 2015 přinesla 13,1 % hlasů a stala se tak první pro-kurdskou stranou, která prošla desetiprocentní uzavírací klauzulí. Ačkoliv další strany získaly celostátně více hlasů, HDP se stala pro Erdogana největší ideologickou výzvou v tureckém parlamentu.[70] To zejména proto, že HDP hlasitě oponovala návrhu na prezidentský systém. Mezitím již napětí v jihovýchodním Turecku velmi rychle rostlo. [71]

Popularita HDP vyletěla vzhůru hned po bombovém útoku ve městě Suruc na turecké straně hranice se Sýrií, ke kterému se přihlásil ISIL, následovaném tureckým ostřelováním, avšak nikoliv pozic ISIL, nýbrž pevností PKK, která se následně přihlásila k zavraždění dvou policistů. V kurdských kruzích byla tato turecká odveta vnímána jako akt provokace, který byl úspěšný. V reakci na vývoj událostí skupiny kurdských mladíků postavily zátarasy a vyhlásily autonomii v chudších čtvrtích mnoha kurdských měst. Ne náhodou byla opevnění soustředěna na kurdská města relativně blízko hranic se Sýrií, a zejména na města blízko Kobani. Kvůli ozbrojeným povstalcům se HDP octla v bezvýchodné situaci: na jedné straně si nemohla dovolit

[68] LEEZENBERG, Michiel. The ambiguities of democratic autonomy: the Kurdish movement in Turkey and Rojava. *Southeast European and Black Sea Studies* [online]. 2016, vol. 16, no. 4, s. 671-690. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-3857. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/14683857.2016.1246529 s. 673-674.
[69] Ibid, s. 680.
[70] Ibid, s. 674.
[71] Ibid, s. 683-684.

ztratit hlasy mladých a radikálních pro-PKK voličů, na straně druhé s nimi nemohla příliš stranit, jinak by riskovala, že by byla zakázána stejně jako její předchůdci a že by její členové byli stíhání tureckou justicí. Autonomie sice je součástí programu HDP, ale ten nikde neuvádí, že by se jí mělo dosáhnout násilnými prostředky. Nicméně taktika inspirována úspěchy partyzánské války v Kobani přinesla bezprecedentní zkázu kurdské městské krajiny v jihovýchodním Turecku. Rozhodnutím vlády AKP k návratu k vojenské represi spolu se znovuobjevením **kurdského povstání** se ztratily veškeré politické zisky, které byly provedeny od počátku 21. století. Vláda AKP se všemožně snažila, aby HDP byla vyhlášena za ilegální a aby její poslanci byli zbaveni imunity.[72]

Od jara a léta roku 2016, a to zejména po neúspěšném pokusu o puč z 15. července, se Turecko velmi zrychleným tempem přibližuje k **autoritářskému a autokratickému režimu** prezidenta Erdogana a jeho AKP. Není jisté, jaká bude parlamentní, mimoparlamentní a právní budoucnost kurdského hnutí v Erdoganově Turecku.[73] Jak jsme již ale byli svědky rozsáhlých čistek po nezdařeném pokusu o puč, opozice jakékoliv formy začala představovat trestný čin a podle toho je s ní zacházeno. V referendu, které se konalo 16. dubna 2017, si Turci odhlasovali přechod k prezidentskému systému, a tím zajistili Erdoganovi pevné uchopení moci. Jeho čím dál větší odklon od hodnot EU, kdy např. uvažuje i o znovuzavedení trestu smrti, rozhodně nenaznačuje možné blízké zlepšení tamního postavení Kurdů a s tím souvisejícího vztahu mezi PKK a tureckou vládou, a to i přesto, že čelí společnému nepříteli – ISIL.

[72] LEEZENBERG, Michiel. The ambiguities of democratic autonomy: the Kurdish movement in Turkey and Rojava. *Southeast European and Black Sea Studies*, s. 684, 686.
[73] Ibid, s. 671, 686.

3 Islámský stát jako teroristická organizace

Přestože veřejnost byla v šoku, když se ISIL v roce 2014 proslavil dobytím značných území Iráku a svým důrazem na silnou propagaci poprav a další nehumánních činů, tato skupina zdaleka nebyla nováčkem – její předchůdce se objevil po americké invazi v Iráku z roku 2003, která dala živnou půdu džihádismu, a rychle zaujala důležitou roli v celkové vzpouře.

3.1 Vznik a vývoj – od Al-Kajdy v Iráku až po ISIL

Kořeny skupiny vedou k pozdějšímu zakladateli Al-Kajdy v Iráku (dále jen AQI), Abú Musab al-Zarkávímu, který v roce 1989 opustil své rodné Jordánsko a odjel do Afghánistánu bojovat proti Sověty podporovanému režimu.[74] Po návratu do Jordánska skončil ve vazbě, kde se sblížil s radikálním kazatelem, Abú Muhammad al-Maqdísím, se kterým později založil tajnou ozbrojenou skupinu – al-Tawhid wal-Jihad. Po propuštění v roce 1999 se vrátil zpět do Afghánistánu, kde začal spolupracovat s Al-Kajdou (dále jen AQ). Lídři AQ, Usáma bin Ládin i Ayman al-Zaváhirí, orientující se na „far enemy", však byli šokování Zarkávího trváním na boji proti arabským režimům, nenávistí vůči šíitům a jeho neomezeném násilí.[75] Přesto bin Ládin poskytl Zarkávímu zdroj peněz na organizaci a výcvik skupiny bojovníků z levantské oblasti, kde AQ byla organizačně slabá. Zarkáví odjel do Iráku ještě před americkou invazí, kde měl přichystané sítě na boj proti Američanům. Jeho organizace vystřídala mnoho jmen, nicméně v říjnu 2004 Zarkáví slíbil věrnost bin Ládinovi a přejmenoval svou skupinu na AQI.[76] Přesto se nenechal AQ zcela ovládat. Využil značky jen pro přilákání zahraničních bojovníků a darů.[77]

Po invazi z roku 2003 USA selhaly v zajištění Iráku a nastolení řádu. Rozsáhlá debaasifikace spolu s rozpouštěním vojska znepřátelila iráckou sunnitskou komunitu a měla za následek to, že desetitisíce mladých můžu s vojenskou zkušeností **skončily na ulicích**. Značnou roli ve vyvolání chaosu měl i sám Zarkáví, který svými útoky vyděsil zahraniční humanitární pracovníky, což izolovalo Irák a podpořilo sektářskou válku. Zarkáví se proslavil svou brutalitou

[74] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*. 2016, vol. 40, no. 4, s. 127-165. ISSN 0162-2889, s. 131.
[75] CHETERIAN, Vicken. *ISIS and the Killing Fields of the Middle East. Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2015, vol. 57, no. 2, s. 105-118. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2015.1026089, s. 109-110.
[76] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 131-132.
[77] CHETERIAN, Vicken. *ISIS and the Killing Fields of the Middle East. Survival: Global Politics and Strategy*, s. 110.

a krvavými skutky a malá skalní skupina příznivců si jeho činy osvojila, většina muslimů však jeho činy odsoudila.[78]

Po Zarkávího smrti v roce 2006 se AQI přejmenovala na Islámský stát v Iráku (dále jen **ISI**), což byl první pokus o vyhlášení státu. I přes mnohé změny jména si ale skupina zachovávala svou **brutalitu**. Navzdory tomu se však skupina přecenila a málem se sama zničila. Usilovala totiž o vnucení svého odhodlání v kontrolovaných oblastech s užitím deklarace státu, aby mohla vyžadovat věrnost, zastrašit sunnity spolupracující s vládou a zabít každého, kdo neuposlechl. Toto jednání znepřátelilo místní sunnitské kmeny, které spolupracovaly s USA proti AQI. To spolu s přešlapy skupiny se ukázalo být devastující – skupina ztratila drtivou většinu svého nejvyššího vedení. Její brutalita rovněž vedla ke vzpouře v rámci džihádistického hnutí, kde teologové a lídři řady skupin kritizovali jádro AQ za vraždění tolika muslimů prostřednictvím svého údajně věrné „filiálky".[79]

AQI se zdála být blízko svého konce, když v roce 2010 USA zabily šéfy skupiny a zdevastovaly velkou část vrchních členů. Přesto se objevil nový vůdce – Abú Bakr al-Baghdádí, i když prvně vypadalo, že bude vůdcem pouhých ruin skupiny.[80] Baghdádí, s nulovým vojenským výcvikem, nařídil změnu ve strategii ISI. Než aby útočil na americká vojska, která by odpověděla dalším oslabením řad džihádistů, se rozhodl soustředit útoky na irácké síly, které vyhodnotil za dlouhodobou hrozbu sil ISI po odchodu Američanů. Ve stejný moment Baghdádí usiloval o znovuzískání podpory místní sunnitské populace, kterou skupina ztratila za éry Zarkávího.[81] Snižování amerických sil v Iráku během roku 2011 se shodovala se sílením syrské občanské války, a jak se ISI rozšířil do Sýrie, rázně mohl růst i v Iráku.[82] Následná politika iráckého i syrského režimu dala skupině nový impulz.[83]

Občanská válka dala ISI prostor potřebný pro **rozšíření** jeho dosahu.[84] Když se ISI rozhodl operovat i v Sýrii, už měl na místě síť. Bašár al-Asad nechal proudit stovky džihádistů do Iráku, aby bojovali proti USA. ISI získal mnoho z těchto bojovníků a využil svou usnadněnou

[78] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 132.
[79] Ibid, s. 132-133.
[80] Ibid, s. 133.
[81] FISHMAN, Ben. Defining ISIS. *Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2016, vol. 58, no. 1., s. 179-188. [cit. 2016-3-23]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1142145, s. 186.
[82] ROGERS, Paul. *Irregular War: ISIS and the New Threat from the Margins*. London: I.B. Tauris, 2016, 244 s. ISBN 9781784534882, s. 129.
[83] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 133.
[84] FISHMAN, Ben. Defining ISIS. *Survival: Global Politics and Strategy*, s. 186.

síť v Sýrii po konci irácké války.[85] V květnu 2011 Asad vyhlásil „všeobecnou“ amnestii, aby uklidnil protestní hnutí, avšak ve skutečnosti se jednalo o selektivní amnestii – vypustil z vězení ohromný počet džihádistů, nikoliv poklidných protestujících.[86]

Syrská vláda se zaměřila na umírněné opoziční síly s tvrzením, že volba byla mezi Asadem a teroristy, zatímco džihádisté dostali relativní oddech na vybudování vlastního státu. Jak ISI, tak Asadův režim se soustředili na to, co považovali za svého nejnebezpečnějšího nepřítele – umírněnou národní opozici, ne sebe navzájem. ISI vlastně vyrostl v oblastech, kde vláda už odevzdala území rebelům a v oblastech daleko od předních linií, které již nebyly předmětem sporů. Irácký i syrský konflikt zapadá pro ISI do jednoho příběhu: Irán a šíité obecně jsou v ofenzívě proti sunnitům. Alavismus je de facto odnož šíitismu, a jak šíitský režim v Bagdádu, tak alavitský režim v Damašku mají podporu Teheránu.[87]

V Sýrii měla AQ svou oficiální „pobočku“, Jabhat al-Nusra (dále jen JN), vyhlášenou v lednu 2013. Al-Nusra si svým vyvarováním se extrémního násilí získala respekt i souhlas mimo islamistické kruhy. Nevedla ani válku proti syrským menšinám, na rozdíl od pozdějšího ISIL, a dokonce i chránila kostely, aby se jasně odlišila od takfíristických skupin ze zahraničí.[88] JN se díky tomu stala natolik úspěšnou a odlišnou ve svém přístupu, že ISI se pokusil o upevnění své kontroly vyhlášením suverenity nad JN v dubnu 2013, kdy Baghdádí vyhlásil vznik **ISIL**. Vůdce AQ, Ayman al-Zaváhirí, však rozhodl, že JN se bude věnovat operacím v Sýrii a ISI v Iráku. Baghdádí odmítl toto rozhodnutí i samotnou věrnost AQ, což vedlo k rozvratu se stovkami mrtvých v následném boji. Z tohoto bratrovražedného boje v Sýrii vzešel vítězem ISIL a jeho síly se dostaly zpátky do Iráku a obsadily Mosul a mnoho sunitských oblastí Iráku. V červenci 2014 po získání kontroly nad velkými částmi Sýrie a Iráku Bagdádí vyhlásil nový chalífát, sebe označil za chalífu a skupinu přejmenoval jednoduše na Islámský stát. Zdánlivě nezastavitelné postupy skupiny nakonec vedly Obamovu administrativu k zásahu leteckými údery, které začaly v srpnu 2014.[89]

[85] McCANTS, William. *The ISIS apocalypse: the history, strategy, and doomsday vision of the Islamic State*. St. Martin’s Press, New York, 2015, 256 s. ISBN 978-1-250-08090-5, s. 85.
[86] WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Přeložil Jiří BERKA. Brno: CPress, 2015, 255 s. ISBN 978-80-264-0883-3, s. 158.
[87] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*. 134-135.
[88] WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*, s. 162-163.
[89] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 135-136.

3.2 Struktura a fungování organizace

ISIL je považován za jedno z nejvíce vyspělých džihádistických hnutí ve smyslu strukturní a správní efektivity. Organizace zkombinovala struktury tradičních islámských hnutí v rámci institucí chalífátu spolu s teoriemi imperiální jurisprudence, což vytvořilo rámec pro teologický stát založený na moci a autoritě. Moderní organizační aspekty, jako vojensko-bezpečnostní, ideologický či byrokratický aparát, do něj byly rovněž vmíseny.[90]

Struktura ISIL využívá kombinaci pravidel šarí a modernějších nezbytností diktovaných časem. **Chalífa** má absolutní moc nad veškerými náboženskými a světskými záležitostmi podle sunitsko-islámské politické historie a imperiální jurisprudence. Současný nejvyšší vůdce, Abú Bakr al-Baghdádí, rozvinul strukturu na základě oddanosti a poslušnosti, a tedy upevňování centralizované povahy organizace a neotřesitelné kontroly chalífy v každém jejím aspektu.[91] I přes teoreticky nekontrolovatelnou pravomoc se však tento samozvaný chalífa opírá o své **dva zástupce**, kteří dohlíží nad oblastmi ISIL v Iráku i Sýrii. Dle zprávy CNN z ledna 2015 každý z nich dohlíží na **12 guvernérů** na svém příslušném území. Tito dva zástupci, sám Baghdádí a jeho poradci tvoří výkonnou složku, označenou jako *Al Imara*.[92]

Dále vedení ISIL, avšak již ne v rámci výkonné složky, zahrnuje Radu šúry, Radu šarií a další Rady zodpovědné za bezpečnost, armádní záležitosti, média, finance atd. **Rada šúry** může teoreticky sesadit chalífu, avšak všichni její členové jsou jmenování Baghdádím, tudíž je to značně nepravděpodobné.[93] Rada šúry je takový náboženský „inspektor" chalífátu, který se má ujišťovat, že je napříč organizací dodržováno islámské právo dle verze ISIL.[94] Oproti tomu **Rada šarií** vydává průvodce a zprávy, sepisuje projevy a prohlášení Baghdádího a poskytuje komentář k videím, písním a dalším médiím organizace. Má dvě oddělení. V rámci prvního působí jako soudní moc a soudnictví jako celek, kde zpracovává soudní spory, diktuje tresty

[90] HANIYEH, Hassan Abu. *Daesh's Organisational Structure*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://studies.aljazeera.net/en/dossiers/decipheringdaeshoriginsimpactandfuture/2014/12/201412395930929444.html.
[91] Ibid.
[92] THOMPSON, Nick a Atika SHUBERT. *The anatomy of ISIS: How the 'Islamic State' is run, from oil to beheadings.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2014/09/18/world/meast/isis-syria-iraq-hierarchy/.
[93] GLENN, Cameron. The Islamists. *Al Qaeda v ISIS: Leaders & Structure*. [online]. Wilson Center, 2015 [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: https://www.wilsoncenter.org/article/al-qaeda-v-isis-leaders-structure.
[94] THOMPSON, Nick a Atika SHUBERT. *The anatomy of ISIS: How the 'Islamic State' is run, from oil to beheadings.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2014/09/18/world/meast/isis-syria-iraq-hierarchy/.

apod.; a ve druhém má za úkol kázat, poučovat, rekrutovat a také propagovat a šířit média.[95] Ostatním členům „vlády" jsou přiděleny **specifické role**, jako vedení vězňů a zadržených osob, přeprava sebevražedných atentátníků nebo péče o rodiny „mučedníků", kteří padli v boji.[96]

Dle zprávy The New York Times ze srpna 2016 ISIL dále disponuje víceúrovňovým služebním křídlem, nazývaným *Emni*, které je kombinací interní policejní jednotky s externí operativní větví zabývající se **exportem teroru** do zahraničí a které je pod celkovým vedením nejvyšších operativních členů, mluvčím a propagandistickým šéfem. Pod ním jsou „poručíci" zodpovědní za plánování útoků ve třech různých regionech: v Evropě, Asii a arabském světě. Jednotka je prý odpovědná za nasazení těchto členů zpátky do Evropy, za účelem propojení s místními sympatizanty ISIL a zosnování domácích útoků.[97]

Co se týče bojovníků, důležitým zdrojem je zahraničí. **Zahraniční bojovníci** se ukázali být těmi nejfanatičtějšími, ale i nejnahraditelnějšími – přinášejí skupině mnoho sebevražedných atentátníků. Do konce roku 2015 jich skupina přilákala na 30 000, z toho asi 5 000 přišlo ze Západu. Jedny tam žene touha po mučednictví, druhé touha po dobrodružství.[98] Údajně ale více jak 75 % bojovníků ISIL bylo zabito od toho, co koalice vedena USA zahájila nálety a v prosinci 2016 protřídila řady ISIL na 12 000-15 000 bojovníků.[99] Zahraniční bojovníci hrají klíčovou roli v téměř každé složce operací organizace, ale hrají i mimořádně velkou roli v projevech barbarství. ISIL využívá tyto bojovníky a jejich sklon k extrémnímu násilí k zastrašení lokální populace, jelikož „domácí" bojovníci mohou být méně svolní k týrání svých sousedů.[100] Bojovníci ale sice přijedou s cílem bojovat, avšak skupina je nakonec často využije spíše na výcvik ke spáchání útoku v domácí zemi.[101]

---

[95] HANIYEH, Hassan Abu. *Daesh's Organisational Structure*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://studies.aljazeera.net/en/dossiers/decipheringdaeshoriginsimpactandfuture/2014/12/201412395930929444.html.

[96] SHERLOCK, Ruth. *Inside the leadership of Islamic State: how the new 'caliphate' is run.* [online]. Telegraph Media Group, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/10956280/Inside-the-leadership-of-Islamic-State-how-the-new-caliphate-is-run.html.

[97] CALLIMACHI, Rukmini. *How a Secretive Branch of ISIS Built a Global Network of Killers.* [online]. The New York Times, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html?_r=1

[98] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 146-147.

[99] LISTER, Tim. *Islamic State 2.0: As the caliphate crumbles, ISIS evolves.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2017/03/22/europe/isis-2-0/

[100] LANG, Hardin a Muath al WARI. *The Flow of Foreign Fighters to the Islamic State: Assessing the Challenge and the Response*. [online]. Center for American Progress, © 2016. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: https://cdn.americanprogress.org/wp-content/uploads/2016/03/17132821/ForeignFighters-report.pdf, s. 3-4.

[101] PRICE, Bryan et al. *The Group That Calls Itself a State: Understanding the Evolution and Challenge of the Islamic State*. [online]. West Point, NY: The Combating Terrorism Center, © 2014. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z:

Další hrozbu vytváří ti, kteří do regionu sice nepřijedou, ale sami se zradikalizují propagandou džihádistů a rozhodnou se spáchat útok sami od sebe.[102] Jsou to tzv. **„osamělí vlci“**. Ne každý, kdo chce bojovat, může odjet do Iráku či Sýrie. ISIL navíc usiluje o šíření strachu u svých nepřátel hrozbou neustálých útoků, dokonce nabádala muslimy žijící na Západě: *„Rozbij mu hlavu kamenem, zabij ho nožem, přejeď ho svým autem, shoď ho z výšky, udus ho, nebo ho otrav.“* [103] Pro ISIL představují účinný způsob vyvolávání strachu, aniž by je zakládání této transnacionální operativní sítě stálo jakékoliv prostředky.[104]

ISIL se snaží expandovat kromě svých hlavních oblastí v Iráku a Sýrii pomocí skupin, které si nárokují kontrolu nad územím v jiných oblastech muslimského světa a které slíbily věrnost ISIL – tzv. **provincie**.[105] Níže na Obrázku č. 2 můžeme vidět místa, kde ISIL od svého vzniku vyhlásil své provincie. V libyjské provincii však ISIL již byl vyhnán – v Syrtě se jej konci roku 2016, takřka po pětiměsíčním bombardování ze strany USA, povedlo porazit a z dalších měst jej během toho vyhnaly libyjské síly.[106] Provincie jsou k ISIL přitahovány hned z několika důvodů. Tím hlavním je ryzí přesvědčení, protože ISIL se pasuje na „ochránce sunnitů“. Jiné se však přidají k ISIL z praktičtějších důvodů, jako je finanční či technická pomoc. ISIL za to získá více území či rekrutů, díky čemuž se zdá být silnější a atraktivnější. Poskytují mu nejen strategický dosah, ale i případný úkryt pro vůdce ISIL v případě jeho poškození v Sýrii

https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2014/12/CTC-The-Group-That-Calls-Itself-A-State-December20141.pdf, s. 91.

[102] Ibid, s. 92.

[103] BAYOUMY, Yara. *Isis urges more attacks on Western ‚disbelievers‘.* [online]. The Independent, © 2014. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-urges-more-attacks-on-western-disbelievers-9749512.html.

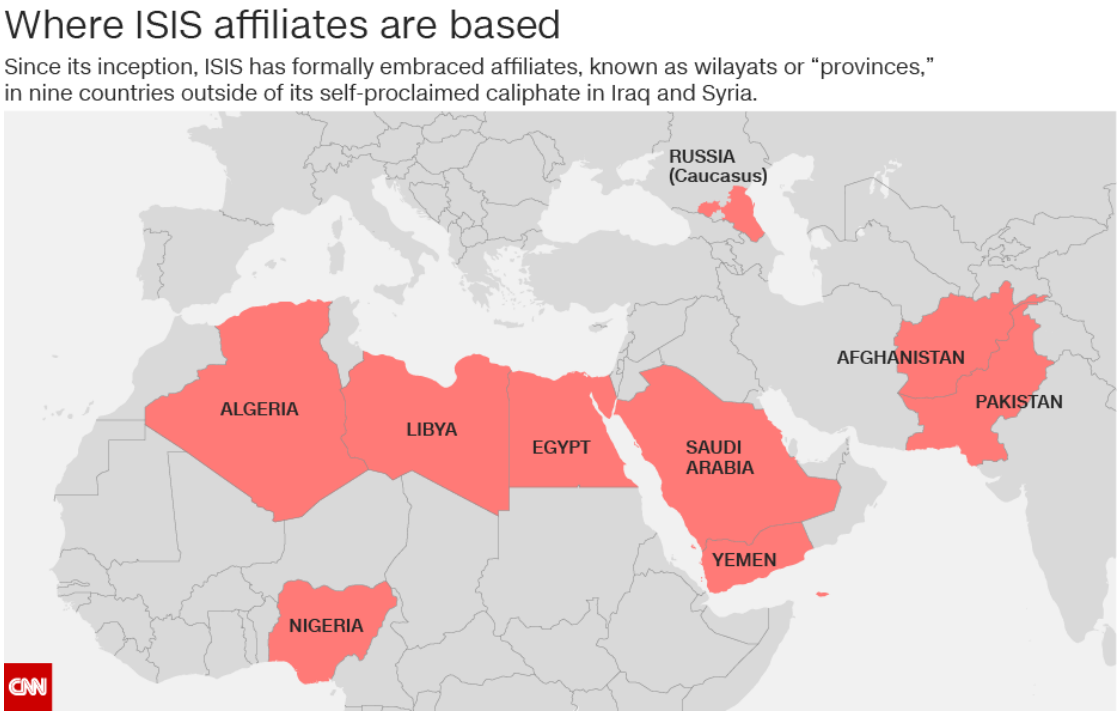
[104] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, 158-159.

[105] Ibid, s. 128.

[106] WEHREY, Frederic a Wolfram LACHER. *Libya After ISIS: How Trump Can Prevent the Next War* [online]. Foreign Affairs, Council on Foreign Relations, © 2017. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: https://www.foreignaffairs.com/articles/libya/2017-02-22/libya-after-isis.

či Iráku. Samozřejmě ale jsou i slabinou hnutí, např. přijetím provincie ISIL automaticky přijímá i nepřátele provincie. Tohle ale funguje oboustranně. Dokud se tyto skupiny nepřidružily k ISIL (např. v Libyi), USA se o ně moc nezajímaly.[107]

Obrázek č. 2: Kde ISIL založil své provincie

Zdroj: LISTER, Tim. *Islamic State 2.0: As the caliphate crumbles, ISIS evolves.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2017/03/22/europe/isis-2-0/.

Ideologie ISIL je velkým pomocníkem pro nábor nových členů. V jádru jeho ideologie a strategie je snaha upevnit svůj existující stát skrz monopolizaci násilí, brutalitu, poskytování služeb, obracení na víru a další rozšiřování státu. Je zakořeněna ve wahhábistickém učení, které odmítá náboženskou inovaci, upozorňuje na špatný vliv vnějších kultur a tvrdí, že jen malé množství muslimů jsou opravdoví věřící a ostatní muslimy považuje za „odpadlíky".[108] Sektářství a apokalyptismus je rovněž populárním náborářským nástrojem: přidáním se k ISIL rekruti brání „pravé věřící" a stávají se aktéry v Božím plánu o Soudném dnu.[109]

Kromě jiných lákadel (např. sexuální otroctví), skupina nabízí základní, rádoby státní služby, jako např. zdravotní asistenci či dokonce úřad na ochranu spotřebitele, které jim spolu s vykořisťováním zdrojů v kontrolovaných oblastech a daněmi vybíranými od obyvatelstva umožňuje získat bojovníky z konkurenčních skupin. Tamní ekonomické problémy nábor ještě

[107] BYMAN, Daniel. ISIS Goes Global. *Foreign Affairs*. 2016, vol. 95, no. 2, s. 76-85. ISSN 0015-7120, s. 79-83.
[108] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 129, 136.
[109] Ibid, s. 137, 139.

usnadňují, protože ožebračení Syřané a Iráčané se přidají do řad ISIL jednoduše proto, aby měli co jíst.[110]

Úspěch ISIL v náboru však tkví zvláště v tom, že dokáže rozeznat jednotlivce reagující na jeho zprávu. Tito lidé nemívají velké psychické problémy – alespoň dvě třetiny lidí při vstupu do organizace jsou psychicky zdraví. To popírá tvrzení, že rekruti ISIL jsou „blázni". To, díky čemu slyší na odkaz ISIL, je nejasná či nelehká situace v jejich životě. ISIL tedy má něco, co jim vyplní tuto prázdnotu, jelikož poskytuje jakousi sociální soudržnost. Z toho vyplývá, že ISIL potřebuje lidi, kteří toho o islámu příliš nevědí, a tak jsou lépe zmanipulovatelní.[111]

ISIL využívá i nejrůznějších sociálních sítí k rekrutování nových členů. Dají se tam snadno zjistit sympatie a názory člověka o určitému tématu, v tomto případě tedy o muslimských záležitostech. Náborář ISIL to zaregistruje a tím začíná první komunikace o změně a naději.[112] To se odráží i v sociálně-mediální propagandě – např. v jednom ze svých náborových videí ukazují vitální muže, kteří spolu nejen bojují, ale spolu se i smějí.[113] ISIL tím jednoznačně nabízí **„lepší" život** pro ty, co žijí v opravdovém Islámském státu, čímž nelákají jen mužské členy, nýbrž i ženy dychtivé po sňatku a rodině s těmito bojovníky. K nalákání nových členů jim slouží i magazín *Dabiq*, který nabádá k útokům na Západě, ale především se snaží nalákat bojovníky, aby přijeli do Sýrie či jejich provincií bojovat jménem ISIL.[114]

3.3 Rozdíly mezi terorismem PKK a ISIL

ISIL se prvně soustředil hlavně na získání území a lokálních zdrojů. Jeho zapojení do **mezinárodního terorismu** proti Západu bylo omezeno útoky na turisty v zemích s muslimskou většinou (např. Egypt) a inspirování jednotlivců („osamělých vlků") v Evropě i jinde. Dle některých zpravodajských služeb začal ISIL plánovat útoky v Evropě v roce 2013. Členské státy EU se pro něj staly legitimními cíli svou účastí v koalici proti ISIL. Upřednostňuje útoky na **měkké cíle**, což umožňuje vyvolání **co největšího strachu** ve společnosti. Podle ISIL jsou však

[110] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*, s. 141.
[111] GAUB, Florence. The Cult of ISIS. *Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2016, vol. 58, no. 1, s. 113-130. [cit. 2016-3-23]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1142142, s. 116-117.
[112] Ibid, s. 117.
[113] SVIRSKY, Meira. *ISIS Launches 'Viral' English Recruitment Pop Video*. [online]. Clarion Project, © 2017. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: https://clarionproject.org/exclusive-isis-launches-viral-english-pop-video-36/.
[114] BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security,* s. 154.

nejhoršími nepřáteli islámu „ti uvnitř“. Proto ISIL páchá útoky zejména v Turecku a ostatních zemích Blízkého východu. Útoky na muslimy v muslimských zemích způsobily daleko větší ztráty než útoky na Západě.[115] Dle reportu Global Terrorism Index z roku 2016 byl ISIL v roce 2015 nejsmrtelnější skupinou, kvůli které zemřelo 6 141 lidí.[116]

ISIL změnil tvář **globálního terorismu** tak, že vytvořil řadu složitých výzev pro bezpečnostní agentury po celém světě. ISIL totiž naprosto změnil koncept starších teroristických organizací, které byly postaveny na základě modelu jádra vedení a buněk přijatých bojovníků speciálně vytrénovaných k páchání útoků, kooptací jakéhokoliv džihádisty odkudkoliv, který je ochoten jednat jeho jménem.[117] Terorismus „osamělých vlků“ není nový fenomén, avšak s ISIL přišla v roce 2014 další vlna. Tento typ terorismu má potenciál k přinesení velkého počtu obětí.[118] To se ukázalo např. při útoku v červnu 2016 v Orlandu s asi 50 oběťmi nebo při útoku následující měsíc v Nice s více jak 80 oběťmi. Od té doby Evropa čelí tomuto terorismu stále častěji. Zatímco většina západních zemí se tedy jasně shoduje na tom, že ISIL je teroristická skupina, u PKK již taková všeobecná shoda nepanuje. Jak uvádí Williams, některé země na svém seznamu teroristických organizací nejspíš uvádějí PKK jen proto, že jsou členy NATO stejně jako Turecko.[119]

V případě PKK terorismus byl a stále je používanou strategií, když si to podmínky žádají. Po zatčení Öcalana dala skupina důraz na politické aktivity a přešla k partyzánské kampani se strategickými teroristických útoky ve shodě se svou politickou agendou. PKK se tak stala spíše politicko-vojenskou organizací a spoléhá se spíše na politické prostředky.[120] Kaválek se

[115] EUROPOL. *Changes in Modus Operandi of Islamic State (IS) revisited* [online]. EUROPOL, © 2017. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/publications-documents/changes-in-modus-operandi-of-islamic-state-revisited, s. 3-4.
[116] INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE (IEP). *Global Terrorism Index 2016: Measuring and Understanding the Impact of Terrorism* [online]. IEP, © 2016. [cit. 2017-4-6]. Dostupné z: http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf, s. 16.
[117] LASKAR, Rezaul Hasan. *Jihad 2.0: How Islamic State has changed global terrorism*. HT Media, © 2016. [cit. 2017-4-9]. Dostupné z: http://www.hindustantimes.com/india-news/jihad-2-0-how-is-has-changed-global-terrorism/story-0vECGMwxzTCMieJpi5xNyJ.html.
[118] INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE (IEP). *Global Terrorism Index 2016: Measuring and Understanding the Impact of Terrorism* [online]. IEP, © 2016. [cit. 2017-4-6]. Dostupné z: http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf, s. 45.
[119] WILLIAMS, Clive. *When are terrorists not terrorists? When, as with the PKK, national self-interest gets in the way* [online]. The Canberra Times Fairfax Media, © 2017. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: http://www.canberratimes.com.au/national/public-service/when-are-terrorists-not-terrorists-when-as-with-the-pkk-national-selfinterest-gets-in-the-way-20160126-gme6ga.html.
[120] ÜNAL, Mustafa C. Terrorism versus insurgency: a conceptual analysis. *Crime, Law and Social Change* [online]. 2016, vol. 66, no. 1, s. 21-57. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: http://iusgentium.ufsc.br/wp-content/uploads/2017/03/1-3-Terrorism-versus-insurgency-a-conceptual-analysis.pdf, s. 28.

zmiňuje, že PKK v hojné míře používá veškeré **povstalecké taktiky**, kterými jsou provokace, zastrašení, prodlužování a vyčerpání. Zároveň se PKK snaží ukazovat svou „dobrou vůli" tím, že neustále volá po **politickém řešení**. Vždy dá vládě prostor pro politické řešení vyhlášením příměří a po následné ignoraci tureckou stranou obnoví svůj boj s ještě větší intenzitou. PKK útočí primárně na armádní a policejní cíle, ale páchá útoky i na cíle civilní.[121] Ismek uznává, že teroristický čin je činem neomluvitelným, ať jsou jeho okolnosti jakékoliv, ale upozorňuje zároveň na fakt, že pokud někdo klasifikuje kurdské povstání jako teroristický problém jen na základě „útoků na civilisty", pak by měl tuto definici jednoznačně použít na všechny strany minulých i současných konfliktů, protože vládní vojska páchala obdobné činy na civilistech úplně stejně.[122]

Pokud se tedy PKK zabývá především ozbrojeným konfliktem s bezpečnostními silami, měla by být kategorizována jako **povstalecké hnutí** namísto teroristické skupiny, mj. i proto, že se nedá srovnávat s daleko extrémnějšími teroristickými organizacemi, jako např. s Talibánem, který zrovna Austrálie na seznamu teroristických organizací nemá, zato PKK na něm má.[123] V loňském roce dokonce belgický soud v jednání o obvinění 36 členů PKK z náborových aktivit v zemi kontroverzně rozhodl, že tyto aktivity se nemohou zvažovat v rámci terorismu, neboť aktivity PKK jsou v rámci **ozbrojeného boje**.[124] Pro vyřazení PKK z amerického seznamu teroristických organizací se vyjádřili i Phillips a Berkell. Jedním z důvodů je i to, že by to mohlo vytvořit podmínky pro větší bezpečnostní **spolupráci** mezi USA a PKK **v rámci boje proti ISIL**.[125]

---

[121] KAVÁLEK, Tomáš. Útočná taktika Kurdské strany pracujících v Turecku v letech 2004-2011. *Mezinárodní Vztahy* [online]. 2013, vol. 48, no. 4, s. 89-115. [cit. 2017-4-6]. ISSN 0323-1844. Dostupné z: https://mv.iir.cz/article/view/745, s. 109-110.

[122] IMSET, Ismet. The PKK: Terrorists or Freedom Fighters? *The International Journal of Kurdish Studies* [online]. 1996, vol. 10, no. 1-2, s. 45-100. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: http://search.proquest.com/docview/216675220/fulltextPDF/3225B9F768E64268PQ/12?accountid=17203, s. 67

[123] WILLIAMS, Clive. *When are terrorists not terrorists? When, as with the PKK, national self-interest gets in the way* [online]. The Canberra Times Fairfax Media, © 2017. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: http://www.canberratimes.com.au/national/public-service/when-are-terrorists-not-terrorists-when-as-with-the-pkk-national-selfinterest-gets-in-the-way-20160126-gme6ga.html.

[124] DAILY SABAH. *PKK abductions not terrorism, Belgium court says in controversial ruling* [online]. Daily Sabah, © 2017. [cit. 2017-4-6]. Dostupné z: https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/11/03/pkk-abductions-not-terrorism-belgium-court-says-in-controversial-ruling.

[125] PHILLIPS, David a Kelly BERKELL. *The Case for Delisting the PKK as a Foreign Terrorist Organization* [online]. Lawfare, © 2017. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: https://www.lawfareblog.com/case-delisting-pkk-foreign-terrorist-organization.

4 Role PKK v boji proti ISIL

S odhadovaným počtem asi 15 000 bojovníků je PKK nejsilnější bojující silou v regionu a zároveň tou jedinou, která je ochotná a schopná bojovat proti ISIL. Kromě toho, že její členové jsou prozápadní a sekulární, jsou i disciplinovaní a efektivní.[126] I to je jeden z důvodů, proč nejen Turecko, ale také ISIL je proti kurdské nezávislosti a proč proti Kurdům bojuje. ISIL se zaměřili na Kurdy právě kvůli tomu, že jsou prozápadní, proameričtí a prodemokratičtí „odpadlíci".[127]

4.1 Přínos PKK v rámci boje proti ISIL

V roce 2003 si PKK založila v Sýrii Demokratickou sjednocenou stranu (dále jen PYD), a díky ní se mohla de facto začít těšit autonomii za hranicemi Turecka od července 2012.[128] Tehdy totiž syrská vláda stáhla své síly z velké části území podél hranice s Tureckem. Tento krok umožnil, aby PYD převzala administrativní a vojenskou kontrolu nad samo-deklarovanými kantony Efrin, Kobani a Jazira, které se společně označují jako Rojava. Spojitost mezi PYD a PKK ohrožuje zájmy Turecka v Sýrii a dle tureckého mínění i jeho národní bezpečnost.[129] Skrz tuto svou sesterskou syrskou skupinou se PKK stala nejspolehlivějším vojenským partnerem v operacích USA proti ISIL.[130]

PYD je pro-kurdská politická strana v severní Sýrii, která má dvě vojenské složky, a to Lidové obranné jednotky (dále jen YPG) a Ženské obranné jednotky (dále jen YPJ).[131] Uplatňováním žen v boji je však proslulá zejména PKK. I tímto představují určitou hrozbu pro bojovníky ISIL, kteří mají noční můru z toho, že je zabije žena. Údajně totiž věří, že pak nebudou moci být vpuštěni do ráje. Díky těmto skupinám se tak jejich noční můra stává realitou.[132]

---

[126] REUTER, Christoph et al. *The Kurds' Lonely Fight against Islamic State Terror.* [online]. Spiegel Online, © 2014. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.spiegel.de/international/world/kurdish-fight-against-islamic-state-could-fundamentally-change-region-a-999538.html.

[127] PHILLIPS, David L. ISIS Crisis. *American Foreign Policy Interests* [online]. 2014, vol. 36, no. 6, s. 351-360. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/10803920.2014.993254, s. 354.

[128] GUNTER, Michael. Iraq, Syria, ISIS and the Kurds: Geostrategic Concerns For the U.S. and Turkey. *Middle East Policy* [online]. 2015, vol. 22, no. 1, s. 102-111. [cit. 2017-3-14]. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1111/mepo.12116, s. 104.

[129] STEIN, Aaron a Michelle FOLEY. *The YPG-PKK Connection*. [online]. Atlantic Council, © 2016. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-ypg-pkk-connection.

[130] YAZICI, Hanefi. PKK Terrorism in Turkey. *Open Journal of Political Science*. [online]. 2016, vol. 6, s. 310-315. [cit. 2017-4-3]. ISSN 2164-0513. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.4236/ojps.2016.63027, s. 314.

[131] Ibid.

[132] ROBSON, Seth. *Female fighters of the PKK may bet he Islamic State's worst nightmare*. [online]. Stars and Stripes, © 2017. [cit. 2017-4-20]. Dostupné z: https://www.stripes.com/news/female-fighters-of-the-pkk-may-be-the-islamic-state-s-worst-nightmare-1.300259#.WPo8GH9rWHX.

Zároveň tím Kurdové vytvářejí raritu v konzervativních kulturách muslimského světa a rovněž tím představují obzvlášť silný kontrast s radikálním fundamentalismem ISIL, který omezuje roli žen převážně na domácí činnosti, jako je výchova dětí, vaření, úklid a potěšení svých manželů.[133]

V momentě, kdy ISIL začal představovat hrozbu pro Kurdistán, PKK se ukázala být velmi efektivní důležitou silou. V rámci svého boje proti ISIL přispěla zejména k obraně a osvobození mnoha oblastí. Nejvýznamnějšími událostmi bylo osvobození města Makhmour, Sinjar a Kirkúk v Iráku a dále Kobani v severní Sýrii. PKK se rovněž podílela na vybudování humanitárního koridoru pro záchranu desetitisíců jezídských Kurdů, které uvěznil ISIL na hoře Sinjar.[134] Sedar Botan, zkušená velitelka skupiny, prohlásila, že PKK je odhodlána bojovat tak dlouho, dokud celý Kurdistán nebude v bezpečí.[135]

Po tom, co PKK opětovně získala město Makhmour a okolní vesnice, zachránila tisíce jezídů, kteří byli uvězněni v nedalekém pohoří Sinjar.[136] Pešmergové (ozbrojené milice irácких Kurdů) byli dříve podstrkováni jako irácká síla schopná čelit ISIL.[137] Jenže po úderu ISIL se pešmergové neočekávaně stáhli, což mělo za následek vytvoření dočasné paniky v regionu.[138] Stovky bojovníků PKK přišly pešmergům na pomoc a poskytly jim velmi potřebnou podporu v morálce a bojových schopnostech.[139] Nebýt tedy PKK, pešmergové by jezídy nechali na pospas osudu ISIL a jeho krutým praktikám.

Pešmergové nicméně předali toto pohoří bojovníkům ISIL prakticky bez jakéhokoliv boje, a tím de facto dohnalo tisíce jezídských Kurdů k útěku. Pešmergové ustoupili ISIL i jinde

---

[133] SALIH, Mohammed. *Meet the Badass Women Fighting the Islamic State*. [online]. The FP Group, © 2014. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://foreignpolicy.com/2014/09/12/meet-the-badass-women-fighting-the-islamic-state/.

[134] PHILLIPS, David a Kelly BERKELL. *The Case for Delisting the PKK as a Foreign Terrorist Organization* [online]. Lawfare, © 2017. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: https://www.lawfareblog.com/case-delisting-pkk-foreign-terrorist-organization.

[135] SOLOMON, Erika a Daniel DOMBEY. *PKK 'terrorists' crucial to fight against Isis*. [online]. The Financial Times, © 2017. [cit. 2017-4-12]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/4a6e5b90-2460-11e4-be8e-00144feabdc0.

[136] MALEK, Alia. *After repelling ISIL, PKK fighters are the new heroes of Kurdistan*. [online]. Al Jazeera America, © 2016. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://america.aljazeera.com/articles/2014/10/17/pkk-s-rise-in-iraqi-kurdistan.html.

[137] SOLOMON, Erika a Daniel DOMBEY. *PKK 'terrorists' crucial to fight against Isis*. [online]. The Financial Times, © 2017. [cit. 2017-4-12]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/4a6e5b90-2460-11e4-be8e-00144feabdc0.

[138] Ibid.

[139] BECK, John. *Meet the PKK 'Terrorists' Battling the Islamic State on the Frontlines of Iraq*. [online]. Vice News, 2014. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: https://news.vice.com/article/meet-the-pkk-terrorists-battling-the-islamic-state-on-the-frontlines-of-iraq.

v reakci na jeho postupy. Byla to opět PKK, které se podařilo vytvořit ochranný koridor v Sinjaru, který umožnil desetitisícům uvězněných jezídů utéct.[140] Ti na vrcholu hory hledali útočiště, místo toho tam však byli obklíčeni a uvězněni. Mnozí z nich skončili jako zajatci ISIL nebo byli zabiti a hozeni do jednoho z desítek masových hrobů, které obklopují horu.[141] Tisíce členů této náboženské jezídské menšiny však díky tomuto humanitárnímu koridoru uprchlo do bezpečí a vrátilo se do iráckého Kurdistánu přes syrské kurdské území.[142] Tento úprk pešmergů však vážně poškodil prestiž prezidenta Regionální vlády Kurdistánu (dále jen KRG).[143]

PKK v Sinjaru po jeho osvobození postupně otevřela školy a vycvičila jezídské bojovníky. Po čase se však na místě projevila rivalita mezi tureckými a iráckými Kurdy, stejně jako se mezi kurdskými kmeny objevovala i v minulosti. Díky této významné události se bojovníci PKK v očích mnoha iráckých Kurdů stali hrdiny a dostávalo se jim od nich pochvaly za tyto činy. Tato popularita v iráckém semiautonomním regionu Kurdistánu byla nicméně obezřetně sledována tamější vládou KRG. Ta se nejen obávala, že by skupina mohla narušit vnitřní politiku, ale že by také mohla destabilizovat vztahy regionu s dalšími národy.[144]

[140] REUTER, Christoph et al. *The Kurds' Lonely Fight against Islamic State Terror*. [online]. Spiegel Online, © 2014. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.spiegel.de/international/world/kurdish-fight-against-islamic-state-could-fundamentally-change-region-a-999538.html.

[141] MORRIS, Loveday. *Yazidis who suffered genocide are fleeing again, but this time not from Islamic State.* [online]. The Washington Post, © 1996-2017. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/yazidis-who-suffered-genocide-are-fleeing-again-but-this-time-not-from-the-islamic-state/2017/03/21/6392fe26-0353-11e7-9d14-9724d48f5666_story.html?utm_term=.c99b3c2b614c.

[142] SALIH, Mohammed. *Meet the Badass Women Fighting the Islamic State*. [online]. The FP Group, © 2014. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://foreignpolicy.com/2014/09/12/meet-the-badass-women-fighting-the-islamic-state/.

[143] TASTEKIN, *Fehim. Kurdish rivalry delays victory in Sinjar*. [online]. Al-monitor, © 2017. [cit. 2017-4-26]. Dostupné z: http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/02/turkey-syria-iraq-kurdish-rivalry-yezidi-lan.html

[144] MALEK, Alia. *After repelling ISIL, PKK fighters are the new heroes of Kurdistan*. [online]. Al Jazeera America, © 2016. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://america.aljazeera.com/articles/2014/10/17/pkk-s-rise-in-iraqi-kurdistan.html.

Prezident kurdské autonomní oblasti Masoud Barzani požádal PKK, aby odešla z Iráku. Prý nemohou začít s obnovou Sinjaru, dokud je PKK v oblasti přítomna. Evidentně se tedy bojí, aby tam PKK nezaložila svou další základnu, jakou již má např. v iráckém pohoří Kandíl. [145] PKK však nehodlá opustit Sinjar, do té doby, dokud jej jezídští Kurdové nebudou mít opět plně pod kontrolou.[146] Navíc mnoho jezídů si PKK přeje mít nadále v oblasti, protože si jí stále cení za jejich záchranu, a především oblasti v okolí jsou nadále pod kontrolou ISIL.[147]

Kobani (známé také jako Ayn al-Arab) je syrské kurdské město nacházející se na hranici s Tureckem, které v září 2014 obklíčil ISIL. Pro ten by Kobani představovalo obrovský zisk, který by mu umožňoval ovládnutí nepřerušovaného pásu území vedoucího od jeho samo-deklarované hranice v syrské Rakce až k turecké hranici.[148] Touha ISIL po Kobani není překvapivá vzhledem ke strategické a duchovní vizi organizace jakožto vůdců nového islámského chalífátu spojujícího celý muslimský svět. Pokud by ISIL získal Kobani, kontroloval by tři oficiální hraniční přechody mezi Tureckem a Sýrií a k tomu 60 mil turecké hranice. Oproti tomu pro Kurdy je Kobani jak strategicky, tak i symbolicky velice důležité město v celkovém kontextu jejich boje o autonomii. Nicméně to, že by ISIL mělo město na turecké hranici, Turecku nedělalo starosti natolik, aby jej to donutilo pomoct kurdským bojovníkům ochránit jejich město. Místo toho aktivně bránilo tureckým Kurdům, kteří se chtěli přidat k boji, v přejití hranice do Sýrie.[149]

PKK se skutečně stala největší nadějí Západu díky svému schopnému pozemnímu vojsku. Získala také pozitivní hodnocení skupiny v západních médiích. Od té doby, co skupina

[145] MORRIS, Loveday. *Yazidis who suffered genocide are fleeing again, but this time not from Islamic State.* [online]. The Washington Post, © 1996-2017. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/yazidis-who-suffered-genocide-are-fleeing-again-but-this-time-not-from-the-islamic-state/2017/03/21/6392fe26-0353-11e7-9d14-9724d48f5666_story.html?utm_term=.c99b3c2b614c.
[146] KURDISH QUESTION. *PKK fighters will leave Sinjar only when it is under Yazidi control: Kurdish group.* [online]. KurdishQuestion.com, © 2013-2017. Dostupné z: http://kurdishquestion.com/article/3774-pkk-fighters-will-leave-sinjar-only-when-it-is-under-yazidi-control-kurdish-group.
[147] MORRIS, Loveday. *Yazidis who suffered genocide are fleeing again, but this time not from Islamic State.* [online]. The Washington Post, © 1996-2017. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/yazidis-who-suffered-genocide-are-fleeing-again-but-this-time-not-from-the-islamic-state/2017/03/21/6392fe26-0353-11e7-9d14-9724d48f5666_story.html?utm_term=.c99b3c2b614c
[148] BIPARTISAN POLICY CENTER. Kobani Timeline. [online]. Bipartisan Policy Center, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: https://bipartisanpolicy.org/blog/kobani-timeline/.
[149] MISZTAL, Blaise a Jessica MICHEK. The Importance of Kobani [online]. Bipartisan Policy Center, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: https://bipartisanpolicy.org/blog/the-importance-of-kobani/.

zahájila útok na ISIS v severním Iráku, v západních hlavních městech proběhlo nespočet diskusí o odstranění PKK ze seznamu teroristických organizací.[150]

Ankara nicméně roli PKK v boji proti ISIL velice shazuje. Jeden z tureckých představitelů prohlásil, že si zdaleka nemyslí, že by zapojení PKK bylo skutečné, nýbrž jej označuje spíše za mediální kampaň namísto opravdové vojenské kampani. Pešmergové však s tímto prohlášením nesouhlasí. Zdůrazňují, že to byla právě PKK, která poslala stovky bojovníku z pohoří Kandíl a brzy získala kontrolu nad městem Sinjar. Turecko se sice zaměřilo na humanitární pomoc, a to nejen zrovna těmto jezídským uprchlíkům. Ti si ale nicméně vybaví spíše pomoc od PKK, která jim umožnila zachránit si život útěkem.[151]

4.2 Mezinárodní přístup vs. přístup Turecka

Turecká vláda zprvu tolerovala přeshraniční hnutí Kurdů s ohledem na mírové hovory, které probíhaly mezi ní a Öcalanem, Turecká vláda ze začátku vnímala pozitivně i syrský boj YPG proti ISIL, jelikož dvě entity, nepřátelské vůči Turecku, se zabíjely navzájem. Během této doby se turecké síly zdržely vojenských operací v kurdských většinových oblastech a přítomnost bojovníků PKK byla tolerována v městských oblastech. Klíčový obrat nastal v září 2014, kdy ISIL oblehlo město Kobani. V reakci na to Turecko uzavřelo hranici mezi Tureckem a Sýrií, kterou turečtí Kurdové používali k boji a obchodu se svými syrskými protějšky v Rojavě. Navzdory uzavřeným hranicím však turečtí Kurdové nadále zůstali hojně zastoupeni v YPG.[152]

Turecko doufalo, že sníží nebo dokonce odstraní hrozbu, kterou vidělo ve vzestupu Rojavy. Obávalo se totiž, že by v ní PKK přeměnila svůj úspěch proti ISIL do vzniku sousedícího kurdského území podél jižní hranice. Turecko tak pasivně sledovalo, jak se ISIL snaží zničit syrské Kurdy, kteří se v tu chvíli schovávali těsně před tureckou hranicí v Kobani během krutých bojů o toto město od září 2014 do ledna 2015. Pro Turecko by se pomoc syrským Kurdům

[150] TOL, Gönül. *Turkey's tough choice: Take on ISIS ort he PKK?* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2014/10/07/opinion/turkey-isis-pkk/index.html.
[151] SOLOMON, Erika a Daniel DOMBEY. *PKK 'terrorists' crucial to fight against Isis*. [online]. The Financial Times, © 2017. [cit. 2017-4-12]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/4a6e5b90-2460-11e4-be8e-00144feabdc0.
[152] STEIN, Aaron a Michelle FOLEY. *The YPG-PKK Connection*. [online]. Atlantic Council, © 2016. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-ypg-pkk-connection.

v Kobáni totiž rovnala pomoci PKK.[153] YPG také opakovaně žádala Ankaru o otevření hranic u Kobani kurdským bojovníkům z Turecka a Sýrie a také o těžké zbraně potřebné ke zničení vojenských terénních vozidel a tanků džihádistů. Turecko nakonec umožnilo více jak 180 000 uprchlíkům z Kobani přejít do Turecka, ale bránila dobrovolníkům v opačném směru.[154] Co se týče vlastní angažovanosti, Turecko se poměrně dlouho zdráhalo stát se součástí koalice proti ISIL.

Do této koalice bojující proti ISIL nakonec vstoupilo tak, že umožnilo USA využívat tureckou leteckou základnu Incirlik k bombardování cílů ISIL.[155] Tato koalice provedla více jak 11 300 vzdušných úderů proti džihádistickým cílům v Iráku od srpna 2014. V Sýrii to činí více jak 7 600 úderů. Koalice zahrnuje Austrálii, Bahrajn, Francii, Jordánsko, Holandsko, Saúdskou Arábii, Turecko, Spojené arabské emiráty a Spojené království. [156] Své vlastní první údery Turecko provedlo 24. července 2015. Jen o den později však turecké síly napadly „logistické body" PKK v Iráku – body, které PKK používá pro boj proti ISIL.[157] Příležitostně však udeřilo i na YPG v Rojavě. USA nicméně prohlásily, že YPG není teroristická organizace, a vyzvala tak Turecko, aby přestalo YPG bombardovat.[158]

To, že Erdogan se znovu rozhodl pro tento přístup, jen ukázalo to, že věřil v potřebu podpory nekompromisních nacionalistů, aby mohl dosáhnout širší politické agendy. Tato agenda je zaměřena na posílení moci prezidenta, které dovolí Erdoganovi zůstat v centru turecké politiky další dekádu i déle. Kvůli tomu se kritici obávají, že to povede k rostoucímu

[153] GUNTER, Michael. The Kurdish Issue in Turkey: Back To Square One? *Turkish Policy Quarterly* [online]. 2016, vol. 14, no. 4, s. 77-86. [cit. 22-4-2017]. Dostupné z: http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/the-kurdish-issue-in-turkey-back-to-square-one_en_4269.pdf, s. 80-81.
[154] ZALEWSKI, Piotr. *Turkey Decides to Hit Kurdish Rebels Instead of ISIS*. [online]. Time, Inc., © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: http://time.com/3507187/turkey-kurdish-rebels-pkk-isis-kobrani/.
[155] GUNTER, Michael. The Kurdish Issue in Turkey: Back To Square One? *Turkish Policy Quarterly* [online]. 2016, vol. 14, no. 4, s. 77-86. [cit. 22-4-2017]. Dostupné z: http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/the-kurdish-issue-in-turkey-back-to-square-one_en_4269.pdf, s. 82.
[156] BBC. *Islamic State and the crisis in Iraq and Syria in maps.* [online]. BBC, © 2017. [cit. 2017-4-20]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034.
[157] SINGH, Gayeti. *Are Kurds Fighting the Islamic State, Now Terrorists?* [online]. The Citizen, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.thecitizen.in/index.php/NewsDetail/index/1/4561/Are-Kurds-Fighting-The-Islamic-State-Now-Terrorists.
[158] GUNTER, Michael. The Kurdish Issue in Turkey: Back To Square One? *Turkish Policy Quarterly* [online]. 2016, vol. 14, no. 4, s. 77-86. [cit. 22-4-2017]. Dostupné z: http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/the-kurdish-issue-in-turkey-back-to-square-one_en_4269.pdf, s. 82, 85.

autoritářství a zpřísnění politiky Turecka vůči Kurdům.[159] S přijetím ústavních změn z dubnového referenda se tyto obavy bohužel pravděpodobně stanou realitou.

Analytikové říkají, že rozhodnutí Turecka připojit se proti ISIL bylo řízeno z velké části hrozbou, kterou představovaly rychlé územní zisky YPG v Sýrii. Erdogan v této souvislosti prohlásil, že Turecko v žádném případě nepřipustí, aby vznikl nový stát na jeho jižní hranici v severní Sýrii. Turecko se tak aktivně zaměřovalo na kurdské povstalce z PKK než na bojovníky ISIL[160] I sami Kurdové hlasitě obviňují Turecko, že využívá koalice vedené USA ke krytí útoků proti PKK a YPG. Spolu s tím zdůrazňují fakt, že bombardování jejich pozic Tureckem pomáhá ISIL zaútočit na frontové linie držené Kurdy v Iráku i Sýrii.[161] I přes svou účast v koalici tedy Turecko záměrně hatí boj proti ISIL likvidací jediné pozemní síly, která proti ISIL bojuje.

Je třeba poznamenat, že nejen Turecko, ale i další země v bezprostřední blízkosti ISIL – Libanon, Jordánsko, Saudská Arábie, Irán, šejcháty Perského zálivu – se bránily přímému zapojení se do konfliktu. Vyžadovalo to vybídnutí ze strany USA, aby se sousední země ISIL přidaly do boje, a to alespoň v omezeném rozsahu. Pro USA a jejich západoevropské spojence se zdá být hrozba menší. Tyto země mají největší strach z vytrénovaných a vybavených džihádistů, plánujících pod záštitou ISIL spáchat útoky na jejich cíle.[162]

V rámci této koalice však vzniklo i narůstající napětí ve vztazích mezi Tureckem a jeho západními spojenci, zejména pak s USA. Podle Turecka není možné vyřešit syrský konflikt, dokud Bašár al-Asad zůstává prezidentem Sýrie. USA naopak považují za hlavní hrozbu pro regionální mír a stabilitu rostoucí sílu a vliv ISIL.[163]

---

[159] LARRABEE, Stephen. Turkey and the Changing Dynamics of the Kurdish Issue. *Survival: Global Politics and Strategy*. [online]. 2016, vol. 58, no. 2, s. 67-73. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1161900, s. 70-71.

[160] ALMUKHTAR, Sarah a Tim WALLACE. *Why Turkey Is Fighting the Kurds Who Are Fighting ISIS*. [online]. The New York Times, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/interactive/2015/08/12/world/middleeast/turkey-kurds-isis.html?_r=0.

[161] BBC MONITORING. *Turkey v Syria's Kurds v Islamic State*. [online]. BBC, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-33690060.

[162] WEINBERG, Leonard. The Islamic State and American National Security. *Democracy and Security* [online]. 2014, vol. 10, no. 4, s. 335-342. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1555-5860. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/17419166.2014.983391, s. 336.

[163] LARRABEE, Stephen. Turkey and the Changing Dynamics of the Kurdish Issue. *Survival: Global Politics and Strategy*. [online]. 2016, vol. 58, no. 2, s. 67-73. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1161900, s. 70.

Kurdové mají mezinárodní podporu zejména ze strany USA, protože jsou jejich nejefektivnějšími spojenci v regionu. Zahrnují kurdské bojovníky z Iráku (pešmergy), Sýrie (YPG) a Turecka (PKK). USA však tvrdí, že pracuje pouze s pešmergy a s YPG, a trvá na tom, že nemá nic společného s PKK. Bojovníci kurdských skupin spolu však navzájem spolupracují, a tak je PKK „tichým partnerem" USA v boji proti ISIL. Protože oficiálně PKK nepodporují, nemohou odsoudit Turecko za bombardování cílů PKK, i když to ohrožuje boj proti ISIL. Zatímco tedy Turecko cílí jak na ISIL, tak i na PKK, USA musí čelit skutečnosti, že jeho partner bombarduje i jeho tichého spojence. Ačkoliv stanovisko USA bylo takové, že „Turecko má právo se bránit proti teroristům", připomněla však, že útoky na PKK a ISIL jsou dvě oddělené věci.[164] Erdogan se s nástupem nového amerického prezidenta Donalda Trumpa, se kterým se má setkat v květnu 2017, nechal o této situaci slyšet, že Turecko mělo s USA dohodu ohledně PKK, ale Obama jej zradil. Zároveň prý věří, že Trumpova administrativa to samé neudělá.[165]

Během bitvy o Kobani tato koalice proti ISIL úzce spolupracovala s YPG na přímých náletech. Od té doby si koalice se skupinou udržovala úzké vazby a nasazovala až 50 speciálních operací uvnitř území kontrolovaného PYD. S podporou koaličních náletů YPG uskutečnila značný pokrok proti ISIL. Turecká vláda tuto spolupráci vnímá s velkým podezřením vhledem ke vztahu YPG s PKK, který USA stále nechtěla přiznat. Oficiálně mezi nimi Turecko nedělá žádný rozdíl. Zatímco partnerství mezi USA a YPG vyvíjí značný tlak na ISIL, politické ambice PYD v Sýrii představují dlouhodobou hrozbu pro tureckou bezpečnost.[166]

Obamova administrativa nakonec uznala, že PKK a YPG na sebe vazby mají a že se společně angažují v boji proti ISIL, avšak zároveň řekla, že se USA nadále při jednání s YPG vyhýbají PKK. Dle nich totiž skupiny pracují pod odlišnými velitelskými strukturami a mají různé cíle. Ještě v roce 2013 Obama Turecku vzkázal, že USA budou nadále podporovat turecký boj proti „teroristům" z PKK. USA se však v tomto boji staly vzdušnou silou YPG a YPG

[164] SINGH, Gayeti. *Are Kurds Fighting the Islamic State, Now Terrorists?* [online]. The Citizen, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.thecitizen.in/index.php/NewsDetail/index/1/4561/Are-Kurds-Fighting-The-Islamic-State-Now-Terrorists.
[165] AL JAZEERA. *Turkey's Erdogan: Barack Obama deceived us over PKK*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/news/2017/04/turkey-erdogan-barack-obama-deceived-pkk-170419165646123.html.
[166] STEIN, Aaron a Michelle FOLEY. *The YPG-PKK Connection*. [online]. Atlantic Council, © 2016. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-ypg-pkk-connection.

se zase stala pozemní silou USA.[167] USA tyto kurdské síly rovněž vyškolila k označení pozemních cílů ISIL, aby americké koaliční letecké údery mohly přesně odpálit bomby na vysoce hodnotné islamistické cíle.[168] Avšak velitel PKK, Tekoshar Zagros, vyjádřil, že jediná opravdová síla, která vždy permanentně bojovala proti ISIL, byla PKK pod názvem YPG.[169]

USA spolupracují s YPG na úderech proti ISIL, protože je takřka jediným prozápadním a mírným politickým hnutím v Sýrii. Úředníci USA navíc popsali YPG jako schopného vojenského partnera v boji proti ISIL. Na druhou stranu ale USA stále označují PKK za teroristickou organizaci. Částečně je to pro uklidnění Turecka, jakožto spojence NATO. Přestože jsou obě organizace složitě propojeny, každý slouží pro jiné účely USA, což je „degradace a zničení" ISIL na jedné straně, ale zachování si Turecka jako spojence NATO na straně druhé. [170]

Někteří vrchní američtí a britští diplomaté řekli, že je na čase, aby USA a některé evropské státy zvážily, zda by se neměly s PKK sblížit. Američtí úředníci však řekli, že Washington pravděpodobně neoddělá PKK ze svého seznamu teroristických organizací bez povolení Turecka. Z velké části prozápadní postoj skupiny a její nasazení žen do boje jí přineslo sympatie západních vlád a obyvatel. Stovky dobrovolníků z USA a Evropy se ke skupině od roku 2014 i přidalo. Volání z Evropy a USA po tom, aby PKK byla odstraněna z jejich seznamů teroristických organizací a aby přímo obdržela zbraně od Washingtonu, rostou. [171]

To by vytvořilo podmínky lepší bezpečnostní podmínky ve spolupráci mezi USA a PKK v boji proti ISIL. Výměnou za vyřazení by se mohlo vyžadovat, aby PKK zopakovala své odmítnutí ISIL, slíbila, že bude dále podporovat kampaň za účelem degradace a zničení teroristické organizace ISIL, a oficiálně se zřekla násilí zaměřeného na dosažení politických cílů. Zá-

[167] BRADLEY, Matt a Joe PARKINSON. *America's Marxist Allies Against ISIS.* [online]. Dow Jones & Company, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: https://www.wsj.com/articles/americas-marxist-allies-against-isis-1437747949.
[168] THE KURDISH PROJECT. *PKK, YPG and USA: Allies Against ISIS*. [online]. The Kurdish Project, © 2015. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://thekurdishproject.org/latest-news/us-kurdish-relations/pkk-ypg-and-usa-allies-against-isis/.
[169] SOLOMON, Erika a Daniel DOMBEY. *PKK 'terrorists' crucial to fight against Isis*. [online]. The Financial Times, © 2017. [cit. 2017-4-12]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/4a6e5b90-2460-11e4-be8e-00144feabdc0.
[170] THE KURDISH PROJECT. *PKK, YPG and USA: Allies Against ISIS*. [online]. The Kurdish Project, © 2015. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://thekurdishproject.org/latest-news/us-kurdish-relations/pkk-ypg-and-usa-allies-against-isis/.
[171] BRADLEY, Matt a Joe PARKINSON. *America's Marxist Allies Against ISIS.* [online]. Dow Jones & Company, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: https://www.wsj.com/articles/americas-marxist-allies-against-isis-1437747949.

roveň by to mohlo vyvolat politická jednání mezi tureckou vládou a PKK, která by vedle k dohodě posilující bezpečnost Turecka a současně by zakotvily větší politická a kulturní práva pro Kurdy. Porážka ISIL pro Obamovu administrativu byla nejvyšší prioritou. Na podporu tohoto cíle poskytl zbraně a vzdušnou podporu kurdským silám, včetně PKK, kdy bránila Kobani. Vyřazení ze seznamu by mohlo vést k ještě intenzivnějšímu zapojení PKK v boji proti ISIL stejně jako k ještě větší bezpečnostní spolupráci mezi USA a PKK. Dnes jsou okolnosti dramaticky odlišné od těch, které předcházely označení PKK za teroristickou organizaci. Vzestup ISIL změnil priority USA na Blízkém východě. Boj PKK s ISIL byl ku prospěchu americkému protiteroristickému úsilí USA v Iráku a Sýrii.[172]

Kromě úspěchů PKK na bojišti proti ISIL, transformace skupiny do politické strany by teoreticky mohlo přispět k demokracii v Turecku. Strana se vzdala separatismu a místo toho začala usilovat o demokratickou autonomii v tureckém státě. Správa Rojavy, vedená PYD, představuje pozitivní příklad demokracie založené na základních principech, posílení postavení žen a udržitelnosti životního prostředí. Udržování štítku skupiny jako teroristické organizace vylučuje možnost angažovanosti a může to povzbudit radikálnější frakce ve skupině. Odstranění PKK ze seznamu by zlepšilo roli organizace v boji proti ISIL.[173] S aktuálním politickým vývojem v Turecku se však nedá očekávat, že by Erdogan toto „přispění k demokracii“ přivítal a povolil.

Ocalan by za to mohl dát pokyn PYD, aby spolupracovala s opozicí Asada. Vyškrtnutí z onoho seznamu je v zásadě politickým rozhodnutím. Technické důvody pro její zachování se již změnily. USA již dříve odstranily některé zahraniční teroristické organizace ze seznamu, aby stimulovaly mír. Některé byly ze seznamu vyškrtnuty během mírového procesu, např. IRA. Další byly vyřazeny při změně okolností. I Evropský parlament debatuje o rezoluci, která by ji odstranila z evropského seznamu.[174]

USA nadále podporují kurdské skupiny napojené na PKK, avšak v momentě, kdy je začalo podporovat v boji v Sýrii i Rusko, Turecko mnohokrát zdůraznilo, že tento „problém“

[172] PHILLIPS, David L. a Kelly BERKELL. *The Case for Delisting the PKK as a Foreign Terrorist Organization* [online]. Lawfare, © 2017. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: https://www.lawfareblog.com/case-delisting-pkk-foreign-terrorist-organization.
[173] Ibid.
[174] PHILLIPS, David L. *Remove the PKK From the Terror List.* [online]. TheHuffingtonPost.com, Inc., © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/david-l-phillips/pkk-terror-group-status_b_3289311.html.

považuje za alarmující. [175] Turecko na základě toho neustále útočí na bojovníky PKK v Iráku a Sýrii. Poslední úder provedlo na konci dubna 2017 a Zatímco Erdogan prohlásil, že Turecko o útocích informovalo USA i Rusko, ministerstvo zahraničních věcí USA uvedlo, že je leteckými útoky hluboce znepokojeno. To lze chápat tak, že útoky evidentně nebyly schváleny koalicí vedenou USA proti ISIL.[176] Napětí a neshody ohledně kurdské úlohy v oblasti tedy v koalici nadále přetrvávají a přetrvávat ještě budou.

[175] GURCAN, Metin. *Post-referendum Turkey: Renewed conflicts, new allies*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/04/post-referendum-turkey-renewed-conflicts-allies-170419064152452.html.
[176] AL JAZEERA. *Turkey targets Kurdish fighters in Iraq and Syria*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/news/2017/04/turkey-targets-kurdish-fighters-iraq-syria-170425081224935.html.

Závěr

Turecká republika v čele s Atatürkem nastolila represivní politiku potlačující kurdské etnikum, což vedlo k rostoucí frustraci Kurdů a značnému množství revolt. V 80. letech se na scéně objevila PKK, původně marxisticko-ideologické hnutí s cílem separovat kurdskou oblast a založit vlastní stát, která jménem Kurdů vedla boj s tureckou vládou. V původní taktice skupina využívala terorismus a byla mezinárodně označena za teroristickou organizaci. Nutné je však podotknout, že během svého třicetiletého boje se skupina proměnila, a to jak ve své taktice, tak i ve své ideologii a cílech. Od terorismu přešla ke snaze o nalezení politického řešení, kdy s tureckou stranou uzavírala i příměří či klid zbraní, a od rétoriky o separaci a založení vlastního kurdského státu přešla ke snaze získat alespoň lepší práva pro Kurdy. Ta se postupně i zlepšila a Kurdové se např. dočkali kurdsky vysílaného televizního programu nebo vlastní politické strany, avšak Erdoganova rostoucí touha po autoritářském režimu spolu s jeho přístupem k jakémukoliv typu opozice, zdá se, spíše zastíní jakékoliv pokroky, které v této problematice byly učiněny, a naopak vývoj posledních tamních událostí spíše značí další represivní politiku vůči Kurdům, a tím tedy i odkládá možnost (vy)řešení jak kurdské otázky jako takové, tak i s ní souvisejícího vztahu mezi PKK a tureckou vládou, a to i přes současnou společnou hrozbu v podobě ISIL.

ISIL, který je vysoce strukturovaný a hierarchizovaný, představuje mnoho výzev pro globální bezpečnost. Jedním z důvodů je velký počet zahraničních bojovníků, přijíždějících do Sýrie a Iráku s cílem bojovat a mít „lepší“ život pod „Islámským státem“, které skupina mnohdy „jen“ vytrénuje a odešle zpět do zemí jejich původu, aby spáchali domácí útoky. Dalším důvodem jsou pak pro skupinu velmi efektivní „osamělí vlci“, tedy útočníci, kteří se sami zradikalizují na základě propagandy ISIL a spáchají útok jeho jménem, nebo i provincie, které tak svým způsobem podporují expanzi ISIL, protože skupina díky nim získává strategický rozsah. Nejen pro Turecko a Kurdy, ale i pro celý muslimský svět pak představuje hrozbu zejména na základě radikální ideologie, která za opravdové věřící považuje jen malý počet muslimů. Při snaze rozšířit svou kontrolovanou oblast však narazili na území, které Kurdové považují za vlastní. Tam se v boji střetla i s PKK.

PKK se v boji ukázala být velice efektivní bojující silou v rámci tohoto boje oproti některým jiným kurdským jednotkám, a to i díky své „konkurenční výhodě“ v podobě zkušenosti

z třicetiletého boje o nezávislost. Přínos PKK v tomto boji spočívá především v obraně a osvobození mnoha iráckých i syrských oblastí. Byla to ona, která přišla do iráckého pohoří Sinjar na pomoc uvězněným kurdským jezídům, náboženské menšině, které takřka bez boje nechali pešmergové na pospas ISIL a jeho radikální ideologii. Po osvobození oblasti PKK dokonce poskytla vojenský výcvik pešmergům a chce v oblasti zůstat do té doby, dokud jej zase tamní Kurdové nebudou mít plně pod kontrolou, jelikož v okolních oblastech ISIL nadále operuje. V Sýrii proslula obranou Kobani, velmi strategického města pro ISIL i Kurdy, nacházejícího se na syrsko-turecké hranici s třemi hraničními přechody. Kurdové mají podporu zejména od USA v rámci mezinárodní koalice proti ISIL. Navzájem se totiž v boji doplňují a kombinují tak letecké údery s pozemním bojem. Přestože je angažovanost a efektivita PKK v boji naprosto evidentní a důležitá, USA se od PKK, kterou mají na seznamu teroristických skupin, distancuje se slovy, že spolupracují zejména s YPG a pešmergy. S těmi však PKK velice úzce spolupracuje. Turecko si celou věc vysvětluje tak, že pokud USA podporují jednu kurdskou skupinu, automaticky tak podporují i PKK. Takřka rok mu trvalo, než se připojilo do této koalice, ovšem ji využilo k bombardování PKK namísto ISIL, nad čímž USA nepřímo vyjádřily znepokojení, ale nic víc. Označení PKK za teroristickou organizaci je tedy evidentní bariérou pro efektivnější a bezpečnější spolupráci USA s PKK pro boj proti ISIL. Proto se objevuje i čím dál více hlasů volajících po jejím odstranění z tohoto seznamu.

Odstranění PKK ze seznamu teroristických organizací samozřejmě nelze zakládat pouze na jejím přínosu v boji proti ISIL. PKK bezesporu používala terorismus jako taktiku k dosažení svého cíle, kterým i z pohledu neorealismu bylo získat moc nad konkrétním územím, tedy založit nezávislý Kurdistán. V daleko větší míře se však skupina vyznačovala typickými povstaleckými taktikami. PKK navíc už není taková, jaká byla dříve. Turečtí Kurdové již nebojují za kolektivizaci zemědělství nebo likvidaci vlastníků půdy. V prvé řadě bojují proti ISIL. Rovněž bojují za kurdskou nezávislost, sekulární vládní systém a rovnost mužů a žen. Skupina i přes páchání útoků vyhlašovala jednostranný klid zbraní nebo se pokoušela o mírové hovory s tureckou vládou s úmyslem nalézt politické řešení pro kurdskou problematiku. Toto je zásadní rozdíl oproti teroristické organizaci. Z podstaty kriminální povahy teroristického činu se s teroristy nevyjednává. Pokud Turecká republika akceptuje PKK jako vyjednávacího partnera, pak USA nemají důvod považovat PKK za teroristickou organizaci.

Autorka této práce dochází k závěru, že aktivity PKK vedených proti samozvanému Islámskému státu v žádném případě nemají teroristický charakter. Naopak hrají velmi důležitou

roli v boji proti ISIL a oslabují jej. Z PKK se tak stal velmi důležitý činitel a prospěšná síla v regionu, která efektivně oponuje ISIL – zachránila jezídy z hory Sinjar a Kurdy v Kobani. Odstranění PKK z amerického a evropského seznamu teroristických organizací by uznalo pozitivní přínos PKK. Zároveň by to mohlo umožnit další prohloubení spolupráce se syrskou PYD/YPG. Kurdové jsou pro USA hlavními spojenci v Iráku a Sýrii, jelikož jsou nejsilnějším partnerem v dlouhodobé válce proti džihádismu. PKK není jen „špičkou hrotu“ v odporu vůči ISIL, ale i v obraně hodnot, které by ISIL vymýtil. Již se nejedná o teroristickou organizaci, nýbrž o organizaci, která sama vzdoruje terorismu. Potenciální opady tohoto kroku na mezinárodní vztahy s důrazem na reakci Turecka by autorka ráda doporučila jako předmět dalšího zkoumání.

Zdroje

Bibliografické zdroje:

1. BYMAN, Daniel. ISIS Goes Global. *Foreign Affairs*. 2016, vol. 95, no. 2, s. 76-85. ISSN 0015-7120.

2. BYMAN, Daniel. Understanding the Islamic State – A Review Essay. *International Security*. 2016, vol. 40, no. 4, s. 127-165. ISSN 0162-2889.

3. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009, 321 s. ISBN 978-80-200-1724-6.

4. EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006, 303 s. ISBN 80-7278-326-2.

5. EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. 328 s. ISBN 978-80-7367-540-0.

6. EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 398 s. ISBN 978-80-246-1790-9.

7. HENDERSON, Harry. *Global terrorism*. New York: Facts On File, 2004, 316 s. ISBN 0816053375.

8. HOFFMAN, Bruce. *Inside terrorism*. New York: Columbia University Press, 2006, 432 s. ISBN 9780231126991.

9. McCANTS, William. *The ISIS apocalypse: the history, strategy, and doomsday vision of the Islamic State*. New York: St. Martin's Press, 2015, 242 s. ISBN 978-1-250-08090-5.

10. PHILLIPS, David L. a Bernard KOUCHNER. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*. New Jersey: Transaction Publishers, 2015, 244 s. ISBN 978-1-4128-5680-5.

11. ROGERS, Paul. *Irregular War: ISIS and the New Threat from the Margins*. London: I.B. Tauris, 2016, 244 s. ISBN 9781784534882.

12. SCHMID, Alex Peter. *The Routledge handbook of terrorism research*. New York: Routledge, 2011, 200 s. ISBN 978-0-415-41157-8.

13. TASPINAR, Omer. *Kurdish nationalism and political Islam in Turkey: Kemalist identity in transition*. New York: Routledge, 2005, 290 s. ISBN 041594998X.

14. WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Přeložil Jiří BERKA. Brno: CPress, 2015, 255 s. ISBN 978-80-264-0883-3.

15. YILDIZ, Kerim. *The Kurds in Turkey: EU accession and human rights*. Ann Arbor, MI: Pluto Press in association with Kurdish Human Rights Project, 2005, 208 s. ISBN 0745324894.

Elektronické zdroje:

16. AL JAZEERA. *Turkey's Erdogan: Barack Obama deceived us over PKK*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/news/2017/04/turkey-erdogan-barack-obama-deceived-pkk-170419165646123.html.

17. AL JAZEERA. *Turkey targets Kurdish fighters in Iraq and Syria*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/news/2017/04/turkey-targets-kurdish-fighters-iraq-syria-170425081224935.html.

18. ALMUKHTAR, Sarah a Tim WALLACE. *Why Turkey Is Fighting the Kurds Who Are Fighting ISIS*. [online]. The New York Times, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/interactive/2015/08/12/world/middleeast/turkey-kurds-isis.html?_r=0.

19. BAYOUMY, Yara. *Isis urges more attacks on Western ‚disbelievers'*. [online]. The Independent, © 2014. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-urges-more-attacks-on-western-disbelievers-9749512.html.

20. BBC. *Islamic State and the crisis in Iraq and Syria in maps*. [online]. BBC, © 2017. [cit. 2017-4-20]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034.

21. BBC MONITORING. *Turkey v Syria's Kurds v Islamic State*. [online]. BBC, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.bbc.com/news/world-middle-east-33690060.

22. BECK, John. *Meet the PKK 'Terrorists' Battling the Islamic State on the Frontlines of Iraq.* [online]. Vice News, 2014. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: https://news.vice.com/article/meet-the-pkk-terrorists-battling-the-islamic-state-on-the-frontlines-of-iraq.

23. BIPARTISAN POLICY CENTER. *Kobani Timeline.* [online]. Bipartisan Policy Center, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: https://bipartisanpolicy.org/blog/kobani-timeline/.

24. BRADLEY, Matt a Joe PARKINSON. *America's Marxist Allies Against ISIS.* [online]. Dow Jones & Company, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: https://www.wsj.com/articles/americas-marxist-allies-against-isis-1437747949.

25. CALLIMACHI, Rukmini. *How a Secretive Branch of ISIS Built a Global Network of Killers.* [online]. The New York Times, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2016/08/04/world/middleeast/isis-german-recruit-interview.html?_r=1.

26. CHETERIAN, Vicken. *ISIS and the Killing Fields of the Middle East. Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2015, vol. 57, no. 2, s. 105-118. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2015.1026089.

27. DAILY SABAH. *PKK abductions not terrorism, Belgium court says in controversial ruling* [online]. Turkuvaz Medya Grubu, © 2017. [cit. 2017-4-6]. Dostupné z: https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2016/11/03/pkk-abductions-not-terrorism-belgium-court-says-in-controversial-ruling.

28. EICHLER, Jan. Černomořská dimenze války na Ukrajině. *Vojenské rozhledy [online]*. 2016, roč. 25 (57), č.1, s. 6-23. [cit. 2017-4-20]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: http://www.vojenskerozhledy.cz/en/kategorie/cernomorska-dimenze-valky-na-ukrajine.

29. EUROPOL. *Changes in Modus Operandi of Islamic State (IS) revisited* [online]. EUROPOL, © 2017. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/publications-documents/changes-in-modus-operandi-of-islamic-state-revisited.

30. FISHMAN, Ben. Defining ISIS. *Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2016, vol. 58, no. 1., s. 179-188. [cit. 2016-3-23]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1142145.

31. GAUB, Florence. The Cult of ISIS. *Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2016, vol. 58, no. 1, s. 113-130. [cit. 2016-3-23]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1142142.

32. GLENN, Cameron. *Al Qaeda v ISIS: Leaders & Structure*. [online]. Wilson Center, 2015 [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: https://www.wilsoncenter.org/article/al-qaeda-v-isis-leaders-structure.

33. GUNTER, Michael. Iraq, Syria, ISIS and the Kurds: Geostrategic Concerns For the U.S. and Turkey. *Middle East Policy* [online]. 2015, vol. 22, no. 1, s. 102-111. [cit. 2017-3-14]. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1111/mepo.12116.

34. GUNTER, Michael. The Kurdish Issue in Turkey: Back To Square One? *Turkish Policy Quarterly* [online]. 2016, vol. 14, no. 4, s. 77-86. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/the-kurdish-issue-in-turkey-back-to-square-one_en_4269.pdf.

35. GURCAN, Metin. *Post-referendum Turkey: Renewed conflicts, new allies*. [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/04/post-referendum-turkey-renewed-conflicts-allies-170419064152452.html.

36. HANIYEH, Hassan Abu. *Daesh's Organisational Structure.* [online]. Al Jazeera Media Network, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://studies.aljazeera.net/en/dossiers/decipheringdaeshoriginsimpactandfuture/2014/12/201412395930929444.html.

37. HASSANPOUR, Amir. The Kurdish Experience. *Middle East Report* [online]. 1994, no. 189, s. 2–7, 23 [cit. 2017-3-9]. ISSN 08992851. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3013103

38. IMSET, Ismet. The PKK: Terrorists or Freedom Fighters? *The International Journal of Kurdish Studies* [online]. 1996, vol. 10, no. 1-2, s. 45-100. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: http://search.proquest.com/docview/216675220/fulltextPDF/3225B9F768E64268PQ/12?accountid=17203.

39. INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE (IEP). *Global Terrorism Index 2016: Measuring and Understanding the Impact of Terrorism* [online]. IEP, © 2016. [cit. 2017-4-6]. Dostupné z: http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf.

40. JESSUP, Henry W. The Future of the Ottoman Empire. *The Annal of the American Academy of Political and Social Science* [online]. 1919, vol. 84, s. 6-29. [cit. 2017-1-25]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1014137.

41. KAVÁLEK, Tomáš. Útočná taktika Kurdské strany pracujících v Turecku v letech 2004-2011. *Mezinárodní Vztahy* [online]. 2013, vol. 48, no. 4, s. 89-115. [cit. 2017-4-6]. ISSN 0323-1844. Dostupné z: https://mv.iir.cz/article/view/745.

42. KUBÁLEK, Petr. *Moderní dějiny* [online]. Kurdové a Kurdistán, © 2002. [cit. 2017-2-24]. Dostupné z: http://kurdove.ecn.cz/moderni.shtml.

43. KURDISH QUESTION. *PKK fighters will leave Sinjar only when it is under Yazidi control: Kurdish group.* [online]. KurdishQuestion.com, © 2013-2017. Dostupné z: http://kurdishquestion.com/article/3774-pkk-fighters-will-leave-sinjar-only-when-it-is-under-yazidi-control-kurdish-group.

44. LANG, Hardin a Muath al WARI. *The Flow of Foreign Fighters to the Islamic State: Assessing the Challenge and the Response*. [online]. Center for American Progress, © 2016. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: https://cdn.americanprogress.org/wp-content/uploads/2016/03/17132821/ForeignFighters-report.pdf.

45. LARRABEE, Stephen. Turkey and the Changing Dynamics of the Kurdish Issue. *Survival: Global Politics and Strategy* [online]. 2016, vol. 58, no. 2, s. 67-73. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-2699. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1161900.

46. LASKAR, Rezaul Hasan. *Jihad 2.0: How Islamic State has changed global terrorism* [online]. HT Media, © 2016. [cit. 2017-4-9]. Dostupné z: http://www.hindustantimes.com/india-news/jihad-2-0-how-is-has-changed-global-terrorism/story-0vECG-MwxzTCMieJpi5xNyJ.html.

47. LEEZENBERG, Michiel. The ambiguities of democratic autonomy: the Kurdish movement in Turkey and Rojava. *Southeast European and Black Sea Studies* [online]. 2016, vol. 16, no. 4, s. 671-690. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1468-3857. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/14683857.2016.1246529.

48. LISTER, Tim. *Islamic State 2.0: As the caliphate crumbles, ISIS evolves.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2017/03/22/europe/isis-2-0/.

49. MALEK, Alia. *After repelling ISIL, PKK fighters are the new heroes of Kurdistan*. [online]. Al Jazeera America, © 2016. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://america.aljazeera.com/articles/2014/10/17/pkk-s-rise-in-iraqikurdistan.html.

50. MILLIYET. *Koalisyonun hedefi Güneydoğu* [online]. Milliyet, © 2009. [cit. 2017-3-15], s. 16. Dostupné z: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/M3sxNCmBByYsPe7UjffKjQ_x3D__x3D_.

51. MISZTAL, Blaise a Jessica MICHEK. *The Importance of Kobani.* [online]. Bipartisan Policy Center, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: https://bipartisanpolicy.org/blog/the-importance-of-kobani/.

52. MORGAN, M. The Origins of the New Terrorism. *US Army War College Quarterly* [online]. 2004, vol. 34, no. 1, s. 29-43. [cit. 2017-1-20]. Dostupné z: http://ssi.armywarcollege.edu/pubs/parameters/articles/04spring/morgan.pdf.

53. MORRIS, Loveday. *Yazidis who suffered genocide are fleeing again, but this time not from Islamic State.* [online]. The Washington Post, © 1996-2017. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/yazidis-who-suffered-genocide-are-fleeing-again-but-this-time-not-from-the-islamic-state/2017/03/21/6392fe26-0353-11e7-9d14-9724d48f5666_story.html?utm_term=.c99b3c2b614c.

54. PLAKOUDAS, Spyridon A. The PKK and the Guerrilla Tradition of Turkey's Kurds. *Middle East Review of International Affairs* [online]. 2015, vol. 18, no. 4, s. 39-49. [cit. 2017-2-24]. ISSN 1565-8996. Dostupné z: https://search.proquest.com/docview/1670195228/fulltextPDF/E20E47391F384134PQ/1?accountid=17203.

55. PHILLIPS, David L. ISIS Crisis. *American Foreign Policy Interests* [online]. 2014, vol. 36, no. 6, s. 351-360. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1533-2128. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/10803920.2014.993254.

56. PHILLIPS, David L. a Kelly BERKELL. *The Case for Delisting the PKK as a Foreign Terrorist Organization* [online]. Lawfare, © 2017. [cit. 2017-4-7]. Dostupné z: https://www.lawfareblog.com/case-delisting-pkk-foreign-terrorist-organization.

57. PHILLIPS, David L. *Remove the PKK From the Terror List.* [online]. The Huffington Post, © 2017. [cit. 2017-4-23]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/david-l-phillips/pkk-terror-group-status_b_3289311.html.

58. PRICE, Bryan et al. *The Group That Calls Itself a State: Understanding the Evolution and Challenge of the Islamic State* [online]. West Point, NY: The Combating Terrorism Center, 2014. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2014/12/CTC-The-Group-That-Calls-Itself-A-State-December20141.pdf.

59. REPUBLIC OF TURKEY MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS. *PKK* [online]. Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, © 2011 [cit. 2017-2-28]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.tr/pkk.en.mfa.

60. REUTER, Christoph et al. *The Kurds' Lonely Fight against Islamic State Terror*. [online]. Spiegel Online, © 2014. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.spiegel.de/international/world/kurdish-fight-against-islamic-state-could-fundamentally-change-region-a-999538.html.

61. ROBSON, Seth. *Female fighters of the PKK may bet he Islamic State's worst nightmare*. [online]. Stars and Stripes, © 2017. [cit. 2017-4-20]. Dostupné z: https://www.stripes.com/news/female-fighters-of-the-pkk-may-be-the-islamic-state-s-worst-nightmare-1.300259#.WPo8GH9rWHX.

62. SALIH, Mohammed A. *Meet the Badass Women Fighting the Islamic State*. [online]. The FP Group, © 2014. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://foreignpolicy.com/2014/09/12/meet-the-badass-women-fighting-the-islamic-state/.

63. SALIH, Mohammed A. *PKK forces impress in fight against Islamic State.* [online]. Almonitor, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: http://www.al-monitor.com/pulse/en/originals/2014/09/pkk-kurdish-fight-islamic-state.html.

64. SHERLOCK, Ruth. *Inside the leadership of Islamic State: how the new 'caliphate' is run.* [online]. Telegraph Media Group, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/10956280/Inside-the-leadership-of-Islamic-State-how-the-new-caliphate-is-run.html.

65. SINGH, Gayeti. *Are Kurds Fighting the Islamic State, Now Terrorists?* [online]. The Citizen, © 2017. [cit. 2017-4-19]. Dostupné z: http://www.thecitizen.in/index.php/NewsDetail/index/1/4561/Are-Kurds-Fighting-The-Islamic-State-Now-Terrorists.

66. SOLOMON, Erika a Daniel DOMBEY. *PKK 'terrorists' crucial to fight against Isis*. [online]. The Financial Times, © 2017. [cit. 2017-4-12]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/4a6e5b90-2460-11e4-be8e-00144feabdc0.

67. STEIN, Aaron a Michelle FOLEY. *The YPG-PKK Connection*. [online]. Atlantic Council, © 2016. [cit. 2017-4-22]. Dostupné z: http://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-ypg-pkk-connection.

68. SVIRSKY, Meira. *ISIS Launches 'Viral' English Recruitment Pop Video*. [online] Clarion Project, © 2017. [cit. 2017-4-2]. Dostupné z: https://clarionproject.org/exclusive-isis-launches-viral-english-pop-video-36/.

69. TASTEKIN, *Fehim. Kurdish rivalry delays victory in Sinjar*. [online]. Al-monitor, © 2017. [cit. 2017-4-26]. Dostupné z: http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/02/turkey-syria-iraq-kurdish-rivalry-yezidi-lan.html.

70. THE KURDISH PROJECT. *PKK, YPG and USA: Allies Against ISIS*. [online]. The Kurdish Project, © 2015. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://thekurdishproject.org/latest-news/us-kurdish-relations/pkk-ypg-and-usa-allies-against-isis/.

71. THOMPSON, Nick a Atika SHUBERT. *The anatomy of ISIS: How the 'Islamic State' is run, from oil to beheadings.* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-1]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2014/09/18/world/meast/isis-syria-iraq-hierarchy/.

72. TOL, Gönül. *Turkey's tough choice: Take on ISIS ort he PKK?* [online]. CNN, © 2017. [cit. 2017-4-21]. Dostupné z: http://edition.cnn.com/2014/10/07/opinion/turkey-isis-pkk/index.html.

73. UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *Resolution 1566 (2004)* [online]. 2004. [cit. 2017-1-20]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1566(2004).

74. ÜNAL, Mustafa C. Terrorism versus insurgency: a conceptual analysis. *Crime, Law and Social Change* [online]. 2016, vol. 66, no. 1, s. 21-57. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: http://iusgentium.ufsc.br/wp-content/uploads/2017/03/1-3-Terrorism-versus-insurgency-a-conceptual-analysis.pdf.

75. WEHREY, Frederic a Wolfram LACHER. *Libya After ISIS: How Trump Can Prevent the Next War* [online]. Foreign Affairs, Council on Foreign Relations, © 2017. [cit. 2017-4-3]. Dostupné z: https://www.foreignaffairs.com/articles/libya/2017-02-22/libya-after-isis.

76. WEINBERG, Leonard. The Islamic State and American National Security. *Democracy and Security* [online]. 2014, vol. 10, no. 4, s. 335-342. [cit. 2016-11-28]. ISSN 1555-5860. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/17419166.2014.983391.

77. WILLIAMS, Clive. *When are terrorists not terrorists? When, as with the PKK, national self-interest gets in the way* [online]. The Canberra Times, Fairfax Media, © 2017. [cit. 2017-4-5]. Dostupné z: http://www.canberratimes.com.au/national/public-service/when-are-terrorists-not-terrorists-when-as-with-the-pkk-national-selfinterest-gets-in-the-way-20160126-gme6ga.html.

78. YAVUZ, Hakan M. Five stages of the construction of Kurdish nationalism in Turkey. *Nationalism and Ethnic Politics* [online]. 2001, vol. 7, no. 3, s. 1-24. [cit. 2016-11-28]. ISSN 13537113. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1080/13537110108428635.

79. YAZICI, Hanefi. PKK Terrorism in Turkey. *Open Journal of Political Science.* [online]. 2016, vol. 6, s. 310-315. [cit. 2017-4-3]. ISSN 2164-0513. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.4236/ojps.2016.63027.

80. ZALEWSKI, Piotr. *Turkey Decides to Hit Kurdish Rebels Instead of ISIS*. [online]. Time, © 2017. [cit. 2017-4-25]. Dostupné z: http://time.com/3507187/turkey-kurdish-rebels-pkk-isis-kobrani/.